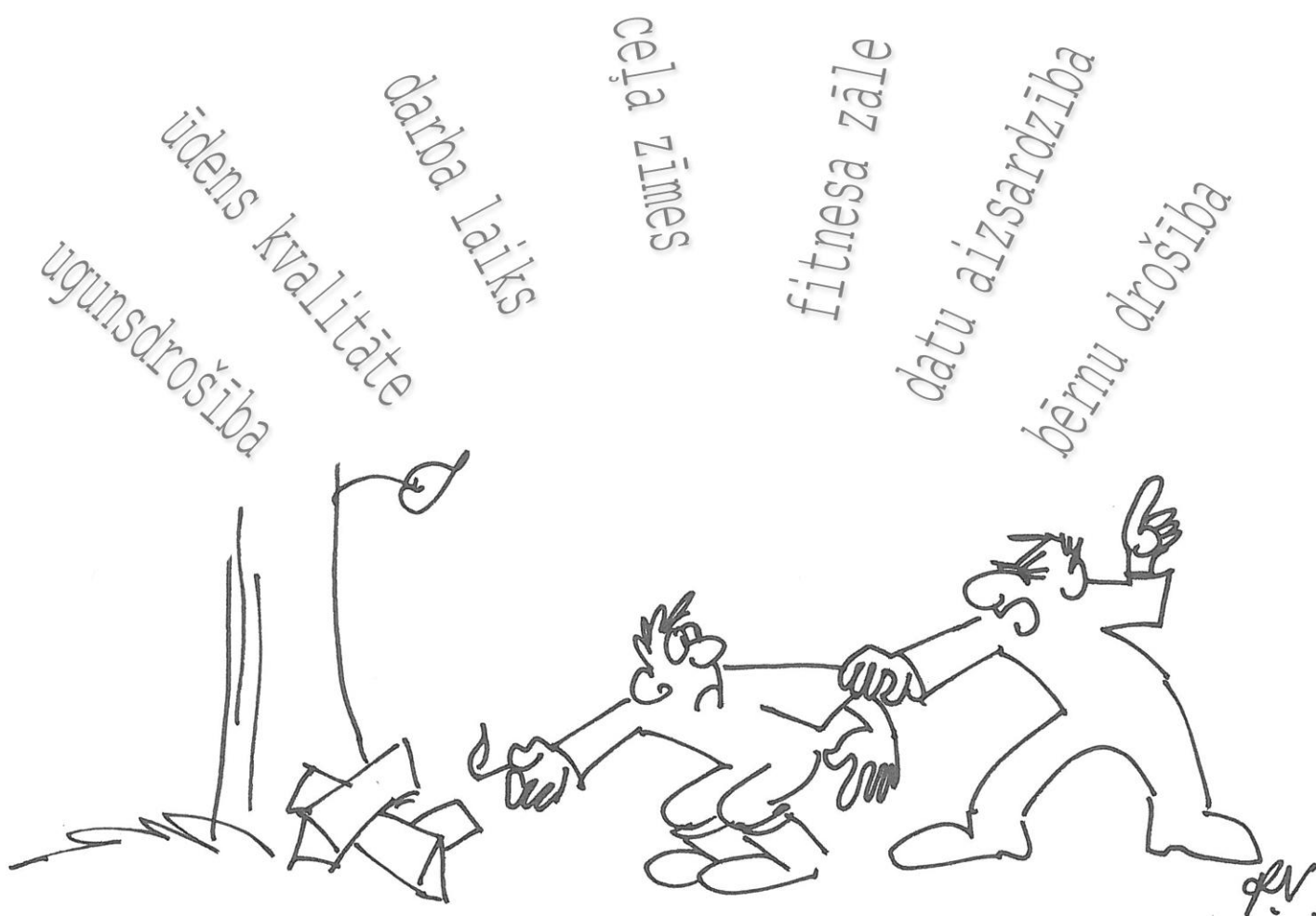

Rokasgrāmata lauku tūrisma uzņēmējiem

DROŠĪBA LAUKU TŪRISMĀ

Saturs

SATURS	2
ANOTĀCIJA	4
1. VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS DROŠĪBAI	5
1.1. LICENCES, ATĻAUJA, SASKAŅOJUMI LAUKU TŪRISMA UZŅĒMĒJDARBĪBAI	5
1.1.1. <i>Vispārējās prasības ēkām</i>	5
1.1.2. <i>Ugunsdrošība</i>	6
1.1.3. <i>Ūdens apgādes un kanalizācijas sistēmas</i>	6
1.1.4. <i>Ūdens kvalitāte</i>	6
1.1.5. <i>Atkritumu izvešana</i>	7
1.1.6. <i>Gāze un ventilācija</i>	7
1.1.7. <i>Licences tūrisma pakalpojumu sniegšanai</i>	8
1.1.8. <i>Ceļa zīmes, norādes un reklāmas</i>	8
1.1.9. <i>TV un autortiesību licences</i>	9
1.1.10. <i>Pirtis un saunas</i>	9
1.1.11. <i>Peldbaseins</i>	10
1.1.12. <i>Alkohola licence</i>	11
1.1.13. <i>Izklaides pasākumu licence</i>	12
2. UZŅĒMĒJDARBĪBA UN NODOKĻI	13
2.1. UZŅĒMĒJDARBĪBAS JURIDISKĀS FORMAS	13
2.2. NODOKĻU LIKUMDOŠANA	13
3. APDROŠINĀŠANA	14
4. STATISTIKA	14
5. MĀRKETINGS UN PUBLICITĀTE	15
5.1. NEGODĪGA KOMERCPRakse	15
5.2. SŪDZĪBAS	15
5.3. TIEŠAIS MĀRKETINGS.....	15
5.4. KOMPLEKSO CEĻOJUMU PIEDĀVĀJUMS	16
5.5. NORĀDES	16
5.6. DARBINIEKI	16
5.7. DARBA LAIKS	17
5.8. MINIMĀLĀ ALGA	17
5.9. DROŠĪBA DARBA VIETĀ	17
5.10. SOCIĀLAIS NODROŠINĀJUMS	17
6. KLIENTI	18
6.1. REZERVĀCIJAS.....	18
6.2. KLIENTU REĢISTRĀCIJA UN DATU AIZSARDZĪBA	18
6.3. CENU NOTEIKŠANA UN MAKSĀJUMU PIENĒMŠANA	18
6.4. REZERVĀCIJAS ATCELŠANA UN NEIERAŠANĀS	19
6.5. KLIENTU NEPIENĒMŠANA (DISKRIMINĀCIJA, BĒRNI).....	19
6.6. NOTEIKUMI KLIENTIEM UN LĪGUMI	19
6.7. KLIENTI AR ĪPAŠĀM VAJADZĪBĀM	20
6.8. BAGĀŽA UN PERSONISKĀS MANTAS	20
6.9. BĒRNU DROŠĪBA	20
7. NAKTSMĪTNES DROŠĪBA	21
7.1. VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS NAKTSMĪTNĒM	21
7.2. UGUNSDROŠĪBA	21
7.2.1. <i>Ēku ugunsdrošība</i>	21

7.2.2.	<i>Apkures sistēmas un kamīni</i>	22
7.2.3.	<i>Mēbeļu un istabas iekārtas priekšmetu ugunsdrošība</i>	22
7.2.4.	<i>Ugunsdrošība telpās (smēķēšana utt.)</i>	22
7.3.	ŪDENS APGĀDES UN KANALIZĀCIJAS SISTĒMAS	22
7.4.	ELEKTRĪBA.....	22
7.4.1.	<i>Elektroinstalāciju drošība</i>	22
7.4.2.	<i>Elektroierīču drošība</i>	23
7.5.	GĀZE UN VENTILĀCIJA	23
7.6.	SKAŅAS IZOLĀCIJA	24
7.7.	KLIENTU DROŠĪBA LAUKU TŪRISMA MĪTNĒ	24
7.7.1.	<i>Uzkopšana</i>	24
7.7.2.	<i>Alerģēni</i>	25
7.7.3.	<i>Mājdzīvnieki</i>	25
7.7.4.	<i>Pirmā palīdzība</i>	25
7.7.5.	<i>Slidenas grīdas</i>	26
7.7.6.	<i>Kāpnes</i>	27
7.7.7.	<i>Ieejas apgaismojums</i>	27
7.7.8.	<i>Zemas durvis</i>	27
8.	DROŠĪBA ATPŪTAS TELPĀS	28
8.1.	SAUNAS UN PELDBASEINI	28
8.2.	SPA	29
8.3.	FITNESĀ ZĀLE.....	29
8.4.	CITAS KLIENTIEM IZMANTOJAMAS ZONAS	29
9.	DROŠĪBA AKTĪVAJĀ ATPŪTĀ	30
9.1.	ŪDENS SPORTS: LAIVAS, ŪDENS VELOSIPĒDI, ŪDENS MOTOCIKLI.....	30
9.2.	ZIRGU IZJĀDES	31
9.3.	DABAS TAKAS	31
9.4.	VELOSIPĒDI	34
9.5.	PELDĒŠANA	34
10.	PĀRTIKAS UN DZĒRIENU DROŠĪBA	36
10.1.	PĀRTIKAS APRĪTE UN ĒDIENA GATAVOŠANAS HIGIĒNA	36
10.2.	PĀRTIKAS RAŽOŠANA UN TIRDZNIECĪBA	37

Anotācija

Šajā rokasgrāmatā apkopota informācija par drošības aspektiem lauku tūrisma mītnēs Latvijā. Drošības aspekti pārskatīti no likumdošanas viedokļa, no uzņēmuma darbības viedokļa, kā arī no klientu un saimnieku drošības viedokļa.

Šī rokasgrāmata tapusi projekta SAFETUR ietvaros ar EK Leonardo da Vinči Mūžizglītības programmas atbalstu (projekts Nr. (2012-1-LV1-LEO05-03389), un ir Latvijas versija kopīgajai projekta partneru izstrādātajai Eiropas lauku tūrisma drošības rokasgrāmatai. Tajā apkopoti drošības jautājumi un prasības lauku tūrisma mītnēs visā Eiropā, sniedzot pārskatu lauku tūrisma nozares profesionāļiem par kopīgajiem drošības aspektiem un sniedzot komentārus par katras valsts likumdošanas risinājumiem konkrētajos drošības aspektos. Eiropas lauku tūrisma rokasgrāmata pieejama angļu valodā <http://safety.euogites.org/manual>

Latvijas versijā esam aprakstījuši aktuālo situāciju un prasības mūsu valstī, iekļaujot arī veiksmīgus piemērus un praktiskus risinājumus dažādām situācijām Eiropas valstīs, kas var noderēt lauku tūrisma uzņēmējiem Latvijā.

Šīs rokasgrāmatas mērķis ir palīdzēt lauku tūrisma uzņēmējiem apzināties savas tiesības un pienākumus, likumdošanas, kvalitātes sistēmu, un klientu prasības, kas jāievēro, lai business būtu iespējami pasargāts no negadījumiem un nepatīkamiem pārsteigumiem.

Rokasgrāmata izmantojama kā vispārējs uzziņu materiāls. Situācija likumdošanas un citu prasību jomā ir manīga, tādēļ rokasgrāmatā ir norādītas saites un atsauces uz konkrētiem likumdošanas aktiem, kas izmaiņu gadījumā tiek atjaunināti. Lauku tūrismā specifiskā un aktuālā informācija vienmēr atrodama asociācijas „Lauku ceļotājs” profesionālās informācijas sadaļā www.prof.celotajs.lv un lauku tūrisma uzņēmēju diskusiju portālā www.macies.celotajs.lv.

Pateicamies par sadarbību rokasgrāmatas tapšanā visiem projekta partneriem:

- ✓ Norvēģijas lauku tūrisma un vietējo pārtikas ražotāju asociācijai HANEN <http://www.hanen.no/>
- ✓ Bulgārijas alternatīvā tūrisma asociācijai BAAT www.baatbg.org
- ✓ Eiropas lauku tūrisma organizācijai EUROGITÉS www.euogites.org
- ✓ PRODEC Consultores www.raar.es
- ✓ Lietuvas lauku tūrisma asociācijai <http://www.atostogoskaime.lt>
- ✓ Anglijas lauku tūrisma organizācijai Farm Stay UK Limited <http://www.farmstay.co.uk/>

1. Vispārējās prasības drošībai

1.1. Licences, atļauja, saskaņojumi lauku tūrisma uzņēmējdarbībai

Lauku tūrisms ir uzņēmējdarbība, kas jāreģistrē un jāveic LR likumdošanā paredzētajā kārtībā. Ar lauku tūrismu var nodarboties uzņēmums, organizācija vai fiziska persona.

Informāciju par iespējamām uzņēmuma juridiskajām formām lauku tūrismā, saimnieciskās darbības reģistrēšanu, saistošo likumdošanu atradīsiet mācību materiālā „Kā uzsākt uzņēmējdarbību” <http://macies.celotajs.lv/course/index.php?categoryid=2>

1.1.1. Vispārējās prasības ēkām

Ja vēlaties būvēt vai atjaunot ēkas tūristu izmītināšanai, jāņem vērā, ka tūristu un citas īslaicīgas apmešanās mītnes projektē atbilstoši Latvijas būvnormatīviem, LBN 208-08 “Publiskas ēkas un būves”.

Šis būvnormatīvs nosaka, ka publiska ēka vai būve ir ēka vai būve, kurā vairāk nekā 50% ēkas vai būves kopējās platības ir publiskas telpas vai telpas publiskas funkcijas nodrošināšanai. Tomēr tiek atvieglotas prasības, kas attiecas uz neliela apjoma tūristu mītnu projektēšanu - ēkas ar kopējo platību līdz 150 kvadrātmetriem var projektēt atbilstoši dzīvojamo māju normatīvo aktu prasībām.

Personām ar īpašām vajadzībām publiska rakstura telpās nodrošina vides pieejamību, izņemot tūristu mītnes, kuru ēkas kopējā platība nav lielāka par 150 m².

Galvenās atšķirības publiskām ēkām un dzīvojamām ēkām – dzīvojamās telpas lielums, kas tiek nodots tūristu rīcībā t.i. 150kv.m.

- ✓ Ministru kabineta noteikumi Nr.567: Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-08 “Publiskas ēkas un būves”
http://likumi.lv/doc.php?id=178746&version_date=01.06.2009
- ✓ Latvijas būvnormatīvs LBN 209-09 “Mazstāvu dzīvojamās mājas”
<http://likumi.lv/doc.php?id=197624>
- ✓ Būvniecības likums <http://m.likumi.lv/doc.php?id=36531>

1.1.2. Ugunsdrošība

Arī ugunsdrošības noteikumus nosaka MK noteikumi LBN 208-08 "Publiskas ēkas un būves", un arī te ir atvieglojumi ēkām līdz 150kv. Ievērot ugunsdrošības prasības ir svarīgi, jo lielākās nelaimes notiek, ja tās netiek ievērotas, arī apdrošināšanas noteikumi paredz īpašu vērību pievērst tām. Vispārējās ugunsdrošības prasības nosaka:

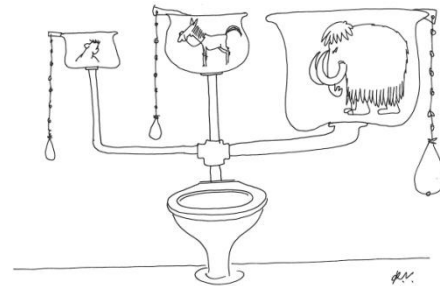
- ✓ Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likums <http://m.likumi.lv/doc.php?id=68293>
- ✓ MK noteikumi Nr. 82: Ugunsdrošības noteikumi <http://likumi.lv/doc.php?id=84587>

1.1.3. Ūdens apgādes un kanalizācijas sistēmas

Būvējot vai rekonstruējot lauku tūrisma mītnes, jāievēro būvnormatīvu noteikumi privātajām un sabiedriskās lietošanas ēkām. Asociācijas „Lauku ceļotājs” kvalitātes sistēmā ir šādas prasības: ūdens apgādes un kanalizācijas sistēma adekvāti funkcionē, atbilstoši viesu vajadzībām un ērtībām.

Tas nozīmē, ka atbilstoši uzņemamo viesu skaitam tiek nodrošināts tekošs siltais un aukstais ūdens dušā, kā arī ūdens WC. Kanalizācijas sistēmai jābūt tādai, lai notekūdeņi neuzkrātos izlietnē, vannā vai dušā. WC sistēmai jābūt adekvātai, lai tualete būtu tīra un higiēniska. Nav pieļaujamas nepatīkamas smakas no kanalizācijas vai tualetes.

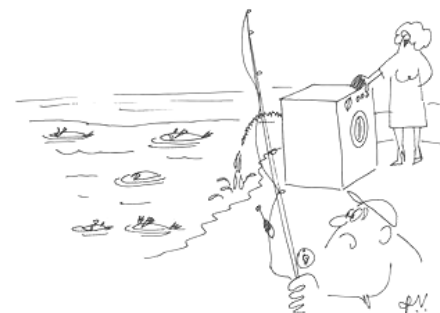

- ✓ Ministru kabineta noteikumi Nr.567: Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-08 "Publiskas ēkas un būves" http://likumi.lv/doc.php?id=178746&version_date=01.06.2009
- ✓ Ministru kabineta noteikumi Nr.256: Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 221-98 "Ēku iekšējais ūdensvads un kanalizācija" <http://likumi.lv/doc.php?id=49286> (spēkā līdz 01.07.2014.)

1.1.4. Ūdens kvalitāte

MK noteikumos teikts:

Noteikumi attiecas uz virszemes un pazemes ūdeni, kurš neapstrādātā veidā vai pēc speciālas sagatavošanas paredzēts patēriņam cilvēku uzturā, uztura pagatavošanai, izmantošanai mājāsaimniecībā, tirdzniecībā, kā arī izmantošanai pārtikas ražošanā (apstrādē, pārstrādē, konservēšanā), neatkarīgi no piegādes veida (pa ūdensvadu, cisternās vai fasējumā) (turpmāk - dzeramais ūdens).

Šo noteikumu 3.punktā minētais komersanta pienākums organizēt kārtējo monitoringu un auditmonitoringu neattiecas uz mazumtirdzniecības uzņēmumiem, kuri neražo pārtiku un nenodarbojas ar tās sagatavošanu vai apstrādi, un augu izcelsmes produktu primārās ražošanas uzņēmumiem, ja dzeramo ūdeni neizmanto produktu apstrādē. Tomēr uz lauku tūrisma uzņēmējiem attiecas ūdens monitoringa, jo tiem jānodrošina viesiem nekaitīgs dzeramais ūdens. Ja ūdens neatbilst dzeramā ūdens normām, tad uzņēmējam jānodrošina fasētais dzeramais ūdens.

- ✓ Ministru kabineta noteikumi Nr.235: Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība
<http://likumi.lv/doc.php?id=75442>

1.1.5. Atkritumu izvešana

Naktsmītnes saimniekam jānoslēdz līgums ar atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumu par atkritumu savākšanu.

Atkritumu apsaimniekošanu nosaka „Atkritumu apsaimniekošanas likums”

- ✓ <http://likumi.lv/doc.php?id=221378>

1.1.6. Gāze un ventilācija

Vispārēja informācija

Gāzes apgāde:

- ✓ Prasības gāzes apgādei nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr.1048: Dabaszgāzes piegādes un lietošanas noteikumi <http://likumi.lv/doc.php?id=185784>. Šie noteikumi nosaka Piegādātāja un Patērētāja savstarpējās attiecības, piegādājot un lietojot gāzi, kā arī norēķinoties par to.

- ✓ Gāzes apgādes sistēmas un aprīkojums sabiedriskās lietošanas ēkās tiek projektēts saskaņā ar attiecīgajiem likumdošanas normatīviem, tai skaitā, ievērojot Ministru kabineta noteikumiem Nr.409: Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 211-98 "Daudzstāvu daudzdzīvokļu dzīvojamie nami" <http://likumi.lv/doc.php?id=50300>

Lauku tūrisma uzņēmumā neiesakām piedāvāt gāzes plītis un apkures iekārtas. Tā vietā drošākas ir elektriskās iekārtas viesu vajadzībām.

Ventilācija:

- ✓ Prasības nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr.534: Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 231-03 "Dzīvojamo un publisko ēku apkure un ventilācija" <http://likumi.lv/doc.php?id=79290>. Noteikumi definē vispārējās drošības

prasības ventilācijas un gaisa kondicionēšanas sistēmām un iekārtām dzīvojamo ēku virtuvēs un sanitārajās telpās. Virtuvju un sanitāro telpu ventilācijas caurules dzīvojamās ēkās ir atļauts pievienot kopējai ventilācijas sistēmai, taču katrai nodrošinot atsevišķu izvadkanālu. Telpās jānodrošina dabiskā ventilācija, t.i., atverami logi, logi ar ventilācijas sistēmu vai īpaša ventilācijas atvere mājas ārsienā. Nav ieteicams projektēt telpas bez dabiskās ventilācijas iespējas.

1.1.7. Licences tūrisma pakalpojumu sniegšanai

Latvijā nepastāv nekādas specifiskas licences vai atļaujas tieši lauku tūrisma uzņēmējdarbības veikšanai. Tomēr uz lauku tūrisma uzņēmējiem attiecas licences vai obligāti ievērojami noteikumi, kas tieši vai netieši saistīti pakalpojumu sniegšanu.

1.1.8. Ceļa zīmes, norādes un reklāmas

Ceļa zīmes

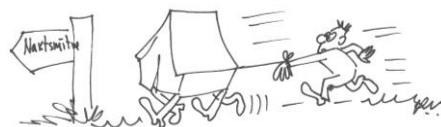
Latvijā Darbojas Latvijas Valsts Ceļu (LVC) Tehniskās komisijas izstrādāti un MK apstiprināti Latvijas Ceļa zīmju standarti LVS 77 un Ceļa apzīmējumu standarti LVS 85.

Ārpus apdzīvotām vietām zīmi Nr. 610 „Viesnīca, motelis vai viesu māja” drīkst uzstādīt viesnīca, motelis vai viesu māja, kas ir izgājis kādu no vietējiem vai ārvalstu kvalitātes novērtēšanas procesiem. Ja kvalitātes novērtēšanas process netiek veikts, tad saskaņojums tiek izsniegts tikai pēc pozitīva lēmuma saņemšanas no Ekonomikas ministrijas.

Apdzīvotās vietās – ar ceļa zīmi neapzīmē. Izņēmuma gadījumos var apzīmēt viesnīcu, moteli vai viesu māju, kas ir izgājis kādu no vietējiem vai ārvalstu kvalitātes novērtēšanas procesiem, ja apdzīvotā vietā, kurā pastāvīgo iedzīvotāju skaits nepārsniedz 10 000 šāda veida servisa uzņēmumu ir ne vairāk par diviem un tiem ir piešķirta kāda no divām augstākajām kategorijām (viesnīcai – ceturttā vai piektā kategorija, motelim un viesu mājai – trešā vai ceturttā kategorija) un, kas atrodas ārpus pilsētas centrālās teritorijas.

Ja kvalitātes novērtēšanas process netiek veikts, tad saskaņojums tiek izsniegts tikai pēc pozitīva lēmuma saņemšanas no Ekonomikas ministrijas. Šie paši noteikumi attiecas arī uz ceļa zīmēm Nr. 611 „Jaunatnes tūrisma mītne”, Nr. 612 „Kempings”, Nr. 613 „Kempingpiekabju stāvvietā”, Nr. 614 „Kempings un kempingpiekabju stāvvietā”, Nr. 634 „Lauku tūrisma mītne”.

Vairāk informācijas: <http://macies.celotajs.lv/mod/forum/discuss.php?d=44>

Norādes

Latvijas lauku tūrisma asociācijas “Lauku ceļotājs” izstrādāto ceļa norādi atļauts uzstādīt uz privātiem

piebraucamiem ceļiem un, ar pašvaldības piekrišanu, arī uz attiecīgās pašvaldības pārziņā esošajiem 2. līmeņa ceļiem. Vairāk informācijas:

http://www.celotajs.lv/cont/prof/market/sign_lv.html

Reklāmas

Ja vēlaties paši uzstādīt savu ceļa norādi vai reklāmu, jāņem vērā Ministru kabineta noteikumi Nr.402 „Noteikumi par reklāmas objektu vai informācijas objektu izvietojumu gar ceļiem, kā arī kārtību, kādā saskaņojama reklāmas objektu vai informācijas objektu izvietojuma” <http://m.likumi.lv/doc.php?id=110209>

Šo noteikumu izpratnē:

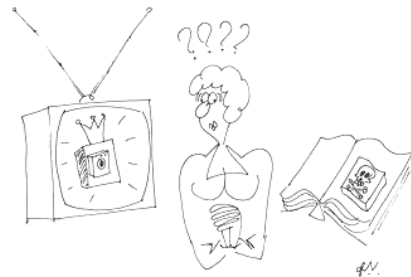
- ✓ informācijas objekts ir vizuālās informācijas stends, kas izvietots pie jebkuras institūcijas vai komercdarbības veikšanas vietas vai pie nobrauktuves uz iestādi vai komercdarbības veikšanas vietu;
- ✓ reklāmas objekts ir jebkuras formas vai jebkura veida priekšmets, konstrukcija vai būve, kas īpaši veidota reklāmas izvietojumam.

Noteikumi apraksta informācijas un reklāmas objektu atļautās formas, veidus, novietojumu. To uzstādīšana jāaskaņo ar valsts akciju sabiedrību “Latvijas Valsts ceļi”, nepieciešama arī zemes īpašnieka atļauja.

1.1.9. TV un autortiesību licences

Vispārēja informācija

Lauku tūrisma mītnēm nav atsevišķu noteikumu, un kontrolējošās iestādes (skat. zemāk) piemēro viesnīcām izstrādātos noteikumus - ja naktsmītnē viesu telpās atrodas jebkāda mūzikas ierakstu atskaņošanas ierīce, piem., TV, radio, dators, utt., naktsmītnes īpašniekam jāslēdz līgumi ar divām organizācijām. Katrai organizācijai ir savs atšķirīgs līgums:

- ✓ Autortiesību un komunikācijas konsultāciju aģentūra / Latvijas Autoru apvienība (AKKA/LAA): <http://www.akka-laa.lv/>.
- ✓ Latvijas Izpildītāju un Producentu apvienība <http://www.laipa.org/>

Praksē pastāv daudzi strīdīgi gadījumi un viedokļu atšķirība starp AKKA/LAA un lauku tūrisma uzņēmējiem attiecībā uz nepieciešamību slēgt līgumu un iegādāties licenci. Praktiska informācija par strīdus gadījumiem un risinājumiem lauku tūrisma uzņēmēju profesionālo diskusiju forumā: <http://macies.celotajs.lv/mod/forum/view.php?id=19>.

1.1.10. Pirtis un saunas

Pirtis un saunas lauku tūrisma mītnēs tiek uzskatītas par publiskās lietošanas pirtīm, ja vien tās karsētavas vai tvaicētavas telpā vietu skaits ir desmit vai mazāks – tad ir noteikti

vairāki atvieglojumi likumā. Tās kontrolē Veselības inspekcija. Uz publiskas lietošanas pirti, kuras karsētavas vai tvaicētavas telpā vietu skaits ir desmit vai mazāks, attiecas Ministru kabineta noteikumu Nr.439: „Higiēnas prasības publiskas lietošanas pirtīm” tikai sekojoši punkti no Mk noteikumiem 19., 25., 26. punktā, 28. punkta pirmajā teikumā un 29., 30., 31., 32. punktā noteiktās prasības:

- ✓ 19. Pirtij piegādātais dzeramais ūdens atbilst normatīvajos aktos noteiktajām obligātajām dzeramā ūdens nekaitīguma prasībām.
- ✓ 25. Katru dienu pēc pirts slēgšanas pirts personāls uzkopj visas pirts telpas un iekārtas, izmantojot mazgāšanas un dezinfekcijas līdzekļus. Pirts mazgātavu, dušas telpas, vannas telpas, peldbaseina telpu un tualetes telpas uzkopj ar attiecīgajai telpai un uzkopšanas objektam atbilstoši marķētu uzkopšanas inventāru.
- ✓ 26. Pirts personāls pēc katra apmeklētāja mazgā un dezinficē viņa lietoto mazgājamo bļodu, kā arī vannu.
- ✓ 28. Ja pirts apmeklētāji tiek nodrošināti ar veļu (dvieļi, palagi), tai jābūt tīrai.

Ministru kabineta noteikumi Nr.439: Higiēnas prasības publiskas lietošanas pirtīm <http://likumi.lv/doc.php?id=13858>.

Ja pirtī ir peldbaseins, skatiet nākamo punktu.

1.1.11. Peldbaseins

Pastāv atsevišķi noteikumi un higiēnas prasības publiskajiem peldbaseiniem, kas ietverti Ministru kabineta noteikumos par higiēnas prasībām publiskās lietošanas pirtīm. Noteikumi attiecas arī uz peldbaseiniem lauku tūrisma mītnēs. Atviegloti noteikumi attiecas uz maza izmēra peldbaseiniem (līdz 5 kub. m.), kādi parasti ir lauku tūrisma mītnēs.

Ministru kabineta noteikumu Nr.439: „Higiēnas prasības publiskas lietošanas pirtīm” 29., 30., 31., 32. punktā noteiktās prasības:

- ✓ 29. Ja pirts peldbaseina tilpums ir 5 m³ vai mazāks un nav ierīkota speciāla ūdens attīrīšanas sistēmas iekārta:
 - 29.1. katru dienu līdz peldbaseina darbības uzsākšanai pilnīgi nomaina ūdeni. Pirms ūdens iepildīšanas tukšu peldbaseinu tīra, dezinficē un skalo ar ūdeni;
 - 29.2. katru dienu paškontrolē nosaka peldbaseina ūdens kvalitātes rādītājus un nodrošina, lai:
 - 29.2.1. uzsākot peldbaseina darbību, pH līmenis nepārsniedz maksimāli pieļaujamo normu - no 7,2 līdz 7,8;
 - 29.2.2. uzsākot peldbaseina darbību, peldbaseina darbības laika vidū un slēdzot peldbaseinu, brīvais hlors nepārsniedz maksimāli pieļaujamo normu - no 0,3 līdz 1,0 mg/l.
- ✓ 30. Ja pirts peldbaseina tilpums ir 5 m³ vai lielāks (nepārsniedzot 80 m³) un ir ierīkota caurteces ūdens sistēma:
 - 30.1. ūdeni pilnīgi nomaina ne retāk kā četras reizes mēnesī. Pirms ūdens iepildīšanas tukšu peldbaseinu tīra, dezinficē un skalo ar ūdeni;
 - 30.2. diennaktī apmaina ne mazāk kā 5-10 % no peldbaseina ūdens tilpuma;
 - 30.3. katru dienu paškontrolē nosaka peldbaseina ūdens kvalitātes rādītājus un nodrošina, lai:

- 30.3.1. uzsākot peldbaseina darbību, pH līmenis nepārsniedz maksimāli pieļaujamo normu - no 7,2 līdz 7,8;
 - 30.3.2. uzsākot peldbaseina darbību, peldbaseina darbības laika vidū un slēdzot peldbaseinu, brīvais hlors nepārsniedz maksimāli pieļaujamo normu - no 0,3 līdz 1,0 mg/l.
- ✓ 31. Ja pirts peldbaseina tilpums ir 5 m³ vai lielāks (nepārsniedzot 80 m³) un ir ierīkota recirkulācijas ūdens sistēma:
 - 31.1. ūdeni pilnīgi nomaina ne retāk kā divas reizes gadā. Pirms ūdens iepildīšanas tukšu peldbaseinu tīra, dezinficē un skalo ar ūdeni;
 - 31.2. diennaktī apmaina ne mazāk kā 5-10 % no peldbaseina ūdens tilpuma;
 - 31.3. nodrošina ūdens attīrīšanas sistēmas iekārtas darbību peldbaseina izmantošanas laikā;
 - 31.4. katru dienu paškontrolē nosaka peldbaseina ūdens kvalitātes rādītājus un nodrošina, lai:
 - 31.4.1. uzsākot peldbaseina darbību, pH līmenis nepārsniedz maksimāli pieļaujamo normu - no 7,2 līdz 7,8;
 - 31.4.2. uzsākot peldbaseina darbību, peldbaseina darbības laika vidū un slēdzot peldbaseinu, brīvais hlors nepārsniedz maksimāli pieļaujamo normu - no 0,3 līdz 1,0 mg/l.
- ✓ 32. Ja pirts peldbaseinā (neatkarīgi no tilpuma) ir ierīkota speciāla ūdens attīrīšanas sistēmas iekārta:
 - 32.1. ūdeni attīra un dezinficē, ievērojot ražotāja instrukcijas ūdens attīrīšanas sistēmas izmantošanai, ūdens nomaiņai, kā arī atbilstošu vielu lietošanai ūdens sagatavošanā. Pirms ūdens iepildīšanas tukšu peldbaseinu tīra, dezinficē un skalo ar ūdeni;
 - 32.2. diennaktī apmaina ne mazāk kā 5-10 % no peldbaseina ūdens tilpuma;
 - 32.3. katru dienu paškontrolē nosaka peldbaseina ūdens kvalitātes rādītājus un nodrošina, lai:
 - 32.3.1. uzsākot peldbaseina darbību, pH līmenis nepārsniedz maksimāli pieļaujamo normu - no 7,2 līdz 7,8;
 - 32.3.2. uzsākot peldbaseina darbību, peldbaseina darbības laika vidū un slēdzot peldbaseinu, brīvais hlors nepārsniedz maksimāli pieļaujamo normu - no 0,3 līdz 1,0 mg/l.

Ministru kabineta noteikumi Nr.439: Higiēnas prasības publiskas lietošanas pirtīm <http://likumi.lv/doc.php?id=13858>.

1.1.12. Alkohola licence

Alkohola ražošana un pārdošana ir legāla atbilstoši Alkoholisko dzērienu aprites likumam. Mājražotājiem vai mazajiem ražotājiem ir spēkā atvieglojumi, ko 2011. gadā panāca asociācija "Lauku ceļotājs". Saskaņā ar likumu, tiesības ar atvieglotiem nosacījumiem saņemt licenci apstiprināta noliktavas turētāja darbībai, kā arī tiesības saņemt atvieglojumus akcīzes nodokļa nodrošinājuma reģistrēšanai ir komersantam, kurš pats ražo vīnu, raudzētos dzērienus vai pārējos alkoholiskos dzērienus no savā īpašumā vai valdījumā esošajos dārzos un dravās iegūtajiem produktiem vai savvaļā augošiem augiem (neizmantojot spirtu vai citu saražotos alkoholiskos dzērienus), nodrošinot, ka:

- ✓ saražotā vīna vai raudzēto dzērienu kopējais apjoms nepārsniedz 15 000 litru kalendārajā gadā;
- ✓ absolūtā alkohola daudzums saražotajos pārējos alkoholiskajos dzērienos nepārsniedz 100 litrus kalendārajā gadā.

Ja minētais komersants saražo vīnu vai raudzētos dzērienus, kuru kopējais apjoms nepārsniedz 100 litrus kalendārajā gadā, šis komersants ir atbrīvots no akcīzes nodokļa nodrošinājuma iesniegšanas pienākuma.

Uzņēmējam ir jāreģistrējas, sava novada pašvaldībā, PVD un jānodrošina akcīzes uzlīmes.

Ar 2014. gada 1. janvāri stājas spēkā izmaiņas Alkoholiskās aprites likumā. Tās nosaka, ka alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecībā, izņemot alu, kurā absolūtais spirta daudzums nepārsniedz 5,8 tilpumprocentus, tirdzniecības zāles pašapkalpošanās zonā un pircēju individuālās apkalpošanas vietā nodrošināma nepārtraukta videonovērošana, videoieraksta veikšana reālā laika režīmā un tā saglabāšana vismaz septiņas dienas pēc ierakstīšanas.

Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likumu videonovērošanas ietvaros tiek veikta personas datu apstrāde, kas uzņēmumiem jāreģistrē Datu valsts inspekcijā, nomaksājot valsts nodevu. Detalizētu informāciju, iesnieguma veidlapu un vadlīnijas iesnieguma aizpildīšanai atrodamas Datu valsts inspekcijas interneta mājas lapā. Uzņēmējiem jāuzstāda informatīvas zīmes par videonovērošanas veikšanu.

Video novērošanas un datu apstrādes prasību stāšanās spēkā raisīja aktīvas mājražotāju diskusijas un iniciatīvu panākt atvieglojumus mājražotājiem. Diskusiju un tās rezultātus par likuma normu ievērošanu praksē skatieties asociācijas „Lauku ceļotājs” uzturētajā lauku tūrisma uzņēmēju diskusiju portālā <http://macies.celotajs.lv/mod/forum/discuss.php?d=41>

- ✓ Alkoholisko dzērienu aprites likums: <http://likumi.lv/doc.php?id=88009>
- ✓ Fizisko personu datu aizsardzības likums <http://likumi.lv/doc.php?id=4042>
- ✓ Datu valsts inspekcija (Personas datu apstrādes un speciālistu reģistrācija) <http://www.dvi.gov.lv/izmainas/>

1.1.13. Izklaides pasākumu licence

Publisku pasākumu rīkošanas kārtību nosaka Publisku izklaides un svētku pasākumu drošības likums. Ja uzņēmējs rīko publiskus Jāņus, atvērto durvju dienas, putras dienas, alus svētkus vai tamlīdzīgus pasākumus savā saimniecībā, ir jāievēro Publisko pasākumu likumu, atceroties arī par publisku mūzikas atskaņošanu, kam nepieciešama ir vienreizēja licence iegādāta no autoru un atskaņošanas organizācijām (skat. Punktu 1.1.9.), vienojoties par paredzamo apmeklētāju daudzumu un atskaņoto mūziku.

Prasības un padomi publisku pasākumu rīkošanai apkopotas asociācijas „Lauku ceļotājs” izstrādātajā dokumentā „Praktiskās Vadlīnijas Publisko Pasākumu Organizēšanai Dabas Teritorijās” (2010). Vadlīnijas balstītas praktiskajā pieredzē, organizējot Slīteres Ceļotāju Dienu Slīteres Nacionālajā parkā. Tās atrodamas.

http://www.celotajs.lv/cont/prof/proj/PolProp/Dokumenti/SCD_vadlinijas.pdf

- ✓ Publisku izklaides, svētku pasākumu drošības likums: <http://likumi.lv/doc.php?id=111963>

2. Uzņēmējdarbība un nodokļi

2.1. Uzņēmējdarbības juridiskās formas

Lauku tūrisma uzņēmumam nav noteikta viena juridiskā forma. Tas var būt fiziska persona, zemnieku saimniecība, sabiedrība ar ierobežotu atbildību, nevalstiska organizācija, akciju sabiedrība vai cits uzņēmums. Iespējamās uzņēmējdarbības juridiskās formas un priekšrocības aprakstītas asociācijas „Lauku ceļotājs” mācību materiālā „Kā uzsākt uzņēmējdarbību”.

<http://macies.celotajs.lv/course/view.php?id=3>

Likumdošana:

- ✓ Komerclikums <http://likumi.lv/doc.php?id=5490>
- ✓ Likums „Par individuālo (ģimenes) uzņēmumu, zemnieka vai zvejnieka saimniecību un individuālo darbu” <http://likumi.lv/doc.php?id=72428>

2.2. Nodokļu likumdošana

Lauku tūrisma uzņēmējiem nav īpašu nodokļu atvieglojumu. Uzņēmēji maksā nodokļus atkarībā no izvēlētās uzņēmējdarbības formas (SIA, individuālais uzņēmums, zemnieka vai zvejnieka saimniecība, utt.) Ir iespējams neregistrēties kā PVN maksātājam, ja ar nodokli apliekamo preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā nav pārsniegusi 50 000 EUR. Samazināta PVN likme 12% ir tūristu naktsmītnēm, kamēr visiem citiem pakalpojumiem PVN likme ir 21%. IIN maksātājiem gada apliekamajā ienākumā netiek ietverti un ar nodokli netiek aplikti ienākumi no maksātāja lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas, kā arī no sēņošanas, ogošanas vai savvaļas ārstniecības augu un ziedu vākšanas, ja tie nepārsniedz 2845,74 euro gadā.

Lauku tūrisma pakalpojumi likuma izpratnē ir lauku teritorijās vai lauku apdzīvotās vietās sniegtie viesu izmitināšanas pakalpojumi speciāli ierīkotās viesu izmitināšanas mītnēs vai citās pielāgotās telpās, kurās gultas vietu pamatskaits nepārsniedz 12 un gultas vietu papildu skaits nav lielāks par 6, kā arī ar tiem saistītie papildu pakalpojumi, kas balstās uz vietējiem kultūras un dabas resursiem.

- ✓ Likums Par Iedzīvotāju Ienākuma Nodokli <http://m.likumi.lv/doc.php?id=56880>
- ✓ Pievienotās vērtības nodokļa likums <http://likumi.lv/doc.php?id=34443>

3. Apdrošināšana

Apdrošināšana nav obligāta, taču ir ieteicama. Nav īpašu noteikumu lauku tūrisma uzņēmumiem. Apdrošināšanas līgumā var iekļaut īpašuma, civiltiesisko, trešās puses veselības, dzīvības un īpašuma, kā arī cita veida apdrošināšanu. Apdrošināšana atkarīga arī no uzņēmuma veida.

„Lauku ceļotājs” sadarbojas ar apdrošināšanas kompāniju „Compensa”, kas ir vienīgā ir izstrādājusi speciālus noteikumus lauku tūrisma uzņēmējiem un tā piedāvā un 10% atlaide uzņēmumu apdrošināšanai.

Kompānija piedāvā lauku tūrisma uzņēmējiem izstrādātu kompleksu:

- ✓ Pārsprieguma risks (t.sk. zibens izraisīti bojājumi īpašumam);
- ✓ Pasākumu atbildība (t.sk. viesiem nodarītie zaudējumi) ;
- ✓ Manta ārpus ēkas (t.sk. dārza mēbeles);
- ✓ Mazvērtīgais inventārs (t.sk. trauku, palagu u.c. inventāra apdrošināšana ugunsgrēka gadījumā).

Kompānija organizē Drošības eksperta vizīti pie uzņēmēja. Eksperta vizītes izmaksas ir atkarīgas no objekta atrašanās vietas un apdrošināšanas līguma noslēgšanas gadījumā tiks atskaitītas no maksājuma par apdrošināšanu. Vairāk www.compensa.lv

4. Statistika

Statistikas dati katru gadu jāiesniedz Valsts Statistikas pārvaldei noteiktā formā, atbildot uz pārvaldes atsūtītajām aptaujas anketām. To iesniegšana ir obligāta. Arī lauku tūrisma asociācija „Lauku ceļotājs” katru gadu apkopo statistikas datus pēc vajadzības un interesēm. Statistikas datus skatieties <http://www.csb.gov.lv/dokumenti/turisma-statistika-28563.html>

5. Mārketings un publicitāte

5.1. Negodīga komercprakse

ES Direktīva par Negodīgu Komercpraksi nodrošina patērētāju tiesību aizsardzību, taču katrai valstij ir sava nacionālā likumdošana saistībā ar šo direktīvu. Pamatā, lauku tūrisma uzņēmumiem, kā jebkuram citam pakalpojumam, kas tiek piedāvāts klientam, ir jānodrošina tas, kas solīts jebkāda veida reklāmā vai mārketiņgā. Tas attiecas uz nepatiesiem vai maldinošiem paziņojumiem saistībā ar kvalitāti, ērtībām, atrašanās vietu un pakalpojumiem, novecojušu informāciju vai kvalitātes zīmju lietošanu bez attiecīga saskaņojuma, un citiem aspektiem. Latvijā mārketingu un publikācijas kontrolē patērētāju tiesību aizsardzības iestādes.

Spēkā ir:

- ✓ Patērētāju tiesību aizsardzības likums: <http://likumi.lv/doc.php?id=23309> .
- ✓ Negodīgas komercprakses aizlieguma likums <http://likumi.lv/doc.php?id=167759>
- ✓ Reklāmas likums <http://likumi.lv/doc.php?id=163>

5.2. Sūdzības

Ar sūdzībām un pretenzijām klienti parasti vispirms vērsas pie saimnieka un abpusēji cenšas rast risinājumu. Privātpersonas var iesniegt sūdzības Patērētāju Tiesību Aizsardzības centram. Asociācijai "Lauku ceļotājs" ir savi noteikumi attiecībā uz sūdzībām: "Ja solītais netiek pildīts vai neapmierina klientu, vispirms ir jāvērsas pie saimnieka un savstarpēji jācenšas rast risinājums. Ja tas neizdodas, 72 stundu laikā jāsaazinās ar „Lauku ceļotāju”. Ja klients nav apmierināts ar piedāvāto situācijas risinājumu, rakstiska sūdzība jāiesniedz „Lauku ceļotāja” birojā ne vēlāk kā 2 nedēļas pēc brīvdienų beigām. Pretējā gadījumā sūdzība tiek uzskatīta par nepamatotu.”

- ✓ Patērētāju tiesību aizsardzības likums <http://likumi.lv/doc.php?id=23309>

5.3. Tiešais mārketings

EK direktīva Par Privātumu un Elektronisku Komunikāciju aizsargā indivīdus pret nevēlamas mārketiņgā informācijas saņemšanu. Latvijā spēkā ir Personas Datu Aizsardzības likums, kas atbilst ES likumdošanai: <http://likumi.lv/doc.php?id=4042>

No viesiem vai citādi iegūtas elektroniskās pasta adreses vai mobilā telefona numurus, tiešajam mārketiņgā drīkst izmantot tikai ar viesu iepriekšēju piekrišanu. Pretējā gadījumā klients var vērsties pret uzņēmēju par savu personas datu neatļautu izmantošanu marketinga vajadzībām.

5.4. Komplekso ceļojumu piedāvājums

Komplekso Ceļojumu Direktīva aizsargā Eiropas valstu klientus, kas rezervē kompleksos ceļojumus. Ja lauku tūrisma uzņēmums piedāvā pakalpojumu kompleksu, kas ilgst vairāk par 24 stundām un iekļauj divus no šādiem pakalpojumu veidiem: transporta pakalpojumus, naktsmitni vai citus būtiskus tūrisma pakalpojumus par vienotu cenu, uz šo lauku tūrisma uzņēmumu attiecas Komplekso Ceļojumu direktīva un/vai no tās izrietošā nacionālā likumdošana.

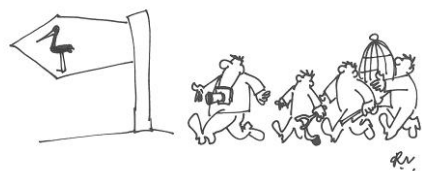
Komplekss tūrisma pakalpojums — tūrisma pakalpojumu apvienojums, kurš sagatavots iepriekš vai pēc klienta pieprasījuma un attiecas uz:

- a) periodu, kas ir garāks par 24 stundām un ietver vismaz divus no šādiem tūrisma pakalpojumiem — transportu, izmitināšanu vai citu tūrisma pakalpojumu, kas nav transporta vai izmitināšanas palīgpakalpojums un aizņem proporcionāli lielāko daļu no tūrisma pakalpojumu apvienojuma,
- b) periodu, kas ir īsāks par 24 stundām, ietver izmitināšanu un vismaz vienu no šādiem tūrisma pakalpojumiem — transportu vai citu tūrisma pakalpojumu, kas nav transporta vai izmitināšanas palīgpakalpojums un aizņem proporcionāli lielāko daļu no tūrisma pakalpojumu apvienojuma.

- ✓ Tūrisma likums: <http://likumi.lv/doc.php?id=152070>
- ✓ MK noteikumi Nr.67: „Noteikumi par kompleksa tūrisma pakalpojuma sagatavošanas un īstenošanas kārtību, klientam sniedzamo informāciju un kompleksā tūrisma pakalpojuma sniedzēja un klienta tiesībām un pienākumiem”: <http://likumi.lv/doc.php?id=152070>

5.5. Norādes

Saimnieks pats var izvietot norādes uz savu saimniecību vai, ja ir „Lauku ceļotāja” biedrs, izvietot “Lauku ceļotājs” izstrādāto ceļa zīmi atļauts uzstādīt uz privātiem piebraucamiem ceļiem un, ar pašvaldības piekrišanu, arī uz attiecīgās pašvaldības pārziņā esošajiem 2. līmeņa ceļiem.

Pastāv noteikumi attiecībā uz reklāmas objektu vai informācijas objektu izvietošanu gar ceļiem (<http://likumi.lv/doc.php?id=110209>), taču virziena norādēm (kā “Lauku ceļotāja” norādei) parasti nav nepieciešama pašvaldības vai Autoceļu direkcijas atļauja.

5.6. Darbinieki

Darbinieki jāpieņem darbā atbilstoši Latvijas likumdošanai. Lauku tūrismā nav specifisku noteikumu. Jāņem vērā dažādi aspekti, taču svarīgākā prasība ir tā, ka darba attiecībām jābūt noformētām rakstiskā līgumā, ko parakstījušas abas puses – darba devējs un darba ņēmējs.

- ✓ Darba likums: <http://likumi.lv/doc.php?id=26019>

5.7. Darba laiks

Ja esat pieņēmuši darbā darbiniekus, ir jāievēro viņu tiesības attiecībā uz darba laiku un virsstundām, kas ir noteiktas likumdošanā. Lauku tūrismā nav atšķirīgu noteikumu. Labklājības ministrijas speciālisti sagatavojuši informatīvu bukletu „Tavs darbs - tavas tiesības. Pārzini darba laika noteikumus”.

Tas publicēts <http://www.lm.gov.lv/text/432>.

5.8. Minimālā alga

Minimālā mēneša darba alga 2014.gadā normālā darba laika ietvaros ir 320 euro. Minimālā stundas tarifa likme ir 1,933 euro. Pusaudžiem minimālā stundas tarifa likme ir 2,209 euro. Ministru kabineta noteikumi Nr.665 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi” <http://likumi.lv/doc.php?id=259405>

Lauku tūrismā attiecas tā pati darba likumdošana, kas jebkura cita veida uzņēmējdarbībā.

- ✓ Darba likums: <http://likumi.lv/doc.php?id=26019>

5.9. Drošība darba vietā

Darba drošības prasības attiecas uz darba vides kvalitāti un piemērotību darba veikšanai, darbinieku ērtībām, darba vietas kārtību un tīrību, aprīkojuma, elektrisko instalāciju tehnisko stāvokli, utt. Lauku tūrismam nav atsevišķu noteikumu, spēkā ir vispārējā darba drošības likumdošana:

- ✓ Darba aizsardzības likums <http://likumi.lv/doc.php?id=26020>

5.10. Sociālais nodrošinājums

Sociālo nodrošinājumu nosaka nacionālā likumdošana attiecībā uz valsts sociālo apdrošināšanu, darbinieku sociālajām garantijām. Pastāv dažādas sociālā nodokļa maksāšanas iespējas, atkarībā no uzņēmuma juridiskās formas. Informācija atrodama mācību materiālā “Kā uzsākt uzņēmējdarbību”:

<http://macies.celotajs.lv/mod/page/view.php?id=48>.

- ✓ Likums par valsts sociālo apdrošināšanu <http://likumi.lv/doc.php?id=45466>

6. Klienti

6.1. Rezervācijas

Likumdošana nenosaka prasības vienotiem rezervēšanas noteikumiem, apstiprinājumiem, atcelšanai, utt. Asociācija "Lauku ceļotājs" ir izstrādājusi savus rezervēšanas noteikumus, taču katrs tūrisma uzņēmējs var izstrādāt savu rezervēšanas kārtību:

http://www.celotajs.lv/lv/app/info/booking_conditions?pageType=normal

Izstrādājot sava tūrisma uzņēmuma rezervēšanas noteikumus, jāņem vērā patērētāju tiesības, īpaši interneta rezervācijām.

Rezervācijas noteikumiem jābūt klientam saprotami un skaidri izklāstītiem pirms rezervācijas. ES direktīva Par E-komerciju ir jauna direktīva, kas pagaidām vēl nav iestrādāta valstu nacionālajā likumdošanā. Tā nosaka dažas formālas prasības.

Svarīgākās ir:

- ✓ prasība norādīt vispārējos pirkuma (rezervēšanas) nosacījumus
- ✓ prasība sniegt klientam rezervācijas apstiprinājumu, norādot detalizētu rezervācijas informāciju, tai skaitā, cenu, rezervētos datumus, pakalpojumus, un citu informāciju. Apstiprinājums jāsniedz "uzglabājamā" formātā, piem., e-pastā, datnē vai SMS ziņojumā. Mutiska vienošanās pa tālruni neatbilst šīm prasībām.

Patērētāju tiesību aizsardzības likums: <http://likumi.lv/doc.php?id=23309>

6.2. Klientu reģistrācija un datu aizsardzība

Saskaņā ar likumdošanu, Latvijā tūristu izmitināšanas uzņēmumiem ir jāreģistrē visi ārvalstu tūristi. Aizpildītās reģistrācijas anketas uzņēmuma īpašniekam ir jāglabā drošā vietā un jāuzrāda pēc Policijas, Robežsardzes vai PIID pieprasījuma.

- ✓ Ministru kabineta noteikumi Nr.226: Noteikumi par ārzemnieka deklarācijas veidlapas aizpildīšanas, glabāšanas un nodošanas kārtību <http://m.likumi.lv/doc.php?id=155472>

6.3. Cenu noteikšana un maksājumu pieņemšana

Cenas ieteicams izvietot redzamā vietā gan viesu mājā, gan mājas lapā.

Cenas un pakalpojumi jānosaka pirms rezervācijas apstiprināšanas. Cenu naktsmītnēs parasti nosaka par nakšņošanu ar vai bez brokastīm vienai personai, par istabu (vienvietīga, divvietīga, trīsvietīga, utt.), par visas naktsmītnes īri diennaktī, nedēļā vai citā laika posmā.

Svētku, brīvdienu laikā var būt paaugstināta cena, kas jānorāda iepriekš. Klusajā sezonā iespējams noteikt atlaides. Cenas atsevišķi norāda visiem papildu pakalpojumiem – ēdināšanai, transportam, viesību apkalpošanai, pirts īrei un citiem.

6.4. Rezervācijas atcelšana un neierašanās

Nepastāv oficiāli noteikumi attiecībā uz rezervāciju atcelšanu, tādēļ katrs pakalpojumu sniedzējs nosaka savus noteikumus. Problēmas rodas tad, ja klientam kopā ar rēķinu netiek rakstveidā nosūtīti atcelšanas noteikumi. Asociācija “Lauku ceļotājs” izstrādājusi savus pasūtījuma atcelšanas un maiņas noteikumus, taču katram uzņēmējam ir tiesības izstrādāt individuālus noteikumus savai naktsmītnei:

http://www.celotajs.lv/lv/app/info/booking_conditions?pageType=normal

Naktsmītņu saimniekiem ir stingri ieteicams noteikt savu rezervāciju atcelšanas kārtību, lai izvairītos no problēmām ar pasūtījumiem, rezervācijas laika saīsināšanu un klienta neierašanos. Ja klients atceļ rezervāciju vai saīšina apstiprināto uzturēšanās laiku, viņš ir pārkāpis ar saimnieku noslēgto rezervācijas līgumu. Ja saimnieks atceļ iepriekš apstiprinātu rezervāciju, līgumu ir pārkāpis viņš. Par atcelšanas noteikumiem jāinformē rezervācijas saskaņošanas laikā, pirms galīgā apstiprinājuma un maksājuma. Lai garantētu rezervāciju vai kompensētu iespējamo neierašanos, bieži tiek prasīts depozīts. Svētku laikā, piemēram, Ziemsvētku, Jaunā gada brīvdienās vai Jāņos, bieži tiek prasīta pilna priekšapmaks.

6.5. Klientu nepieņemšana (diskriminācija, bērni)

Saimnieks var atteikties pieņemt klientus, ja tie izturas neadekvāti, atrodas apreibinošu vielu un/vai alkohola ietekmē, nespēj vai nevēlas maksāt, traucē citiem viesiem vai tml. Dažos lauku tūrisma uzņēmumos viesiem redzamā vietā ir iekšējās kārtības noteikumi. Īpašuma drošībai un lai novērstu iespējamus bojājumus, dažu uzņēmumu iekšējā kārtība nosaka, ka netiek uzņemti viesi ar maziem bērniem vai/un mājdzīvniekiem. Šīs lietas nenosaka oficiālā likumdošana vai noteikumi. Lauku tūrisma praksē saimnieki rīkojas pēc saviem ieskatiem, izvērtējot katru situāciju. Latvijā darbojas Latvijas Cilvēktiesību Centrs, kas nodarbojas ar diskriminācijas apkarošanu.

6.6. Noteikumi klientiem un līgumi

Tūrisma uzņēmuma īpašniekam ir ieteicams izstrādāt iekšējās kārtības noteikumus vai padomus viesiem, taču praksē ne visi to dara. Parasti klientiem brīdinājuma norādes jāizvieto pie peldbaseina, burbuļvannas, pirts vai saunas. Tas palīdzēs novērst draudus viesu veselībai un drošībai.

Vietās, kur ir paaugstināts risks, piemēram, saunās, peldbaseinos, burbuļvannās vai bērnu rotaļlaukumos klientiem jālūdz parakstīties, ka tie izlasījuši lauku tūrisma uzņēmuma iekšējās kārtības noteikumus un attiecīgo ierīču lietošanas noteikumus. Līdz ar to klienti uzņemas atbildību par adekvātu izturēšanos un ierīču pareizu izmantošanu, nepieļaujot risku savai drošībai, veselībai un dzīvībai. Naktsmītnes īpašnieks ir atbildīgs par iekārtu un ierīču

tehnisko stāvokli. Specifiskos gadījumos, piemēram, apkalpojot grupas, svinības, u.tml., saimnieks vai pakalpojuma sniedzējs un klients noslēdz līgumu, kurā fiksē pakalpojumus, datumus, laikus, viesu skaitu, maksājuma noteikumus, atcelšanas nosacījumus, konsekvences, ja radušies bojājumi, utt.

6.7. Klienti ar īpašām vajadzībām

Vispārēja informācija

Latvijas būvnormatīvs LBN 208-08 "Publiskas ēkas un būves" nosaka publisku būvju pieejamību personām ar īpašām vajadzībām. Ja tūrisma uzņēmuma ēka pēc būvnormatīviem nav publiska ēka, tad pieejamību un ērtības personām ar īpašām vajadzībām nodrošina uzņēmuma īpašnieks pēc saviem ieskatiem un iespējām.

- ✓ Ministru kabineta noteikumi Nr.567: Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-08 "Publiskas ēkas un būves" <http://likumi.lv/doc.php?id=178746>

6.8. Bagāža un personiskās mantas

Naktsmītnes saimnieki nav juridiski atbildīgi par viesu mantām. Naktsmītnes īpašniekam ieteicams:

- ✓ Lai viesu mantas būtu drošībā, izsniegt viesiem viņu istabu, brīvdienu mājas un/vai naktsmītnes vārtu atslēgas;
- ✓ Informēt viesus par apkārtnes situāciju un apstākļiem no drošības viedokļa;
- ✓ Nodrošināt atpūtas vietā klientam iespēju savu mantu uzglabāt maksimāli drošos apstākļos (aizslēdzamas telpas, signalizācijas ierīces);
- ✓ Nodrošināt kontroli pār trešo personu ierašanos viesu atpūtas vietā;
- ✓ Rūpēties par drošu viesu auto stāvvietu (iežogojums, novērošana, signalizācija);
- ✓ Noslēgt līgumu ar apdrošināšanas kompāniju par Vispārējās civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu.

6.9. Bērnu drošība

Naktsmītnes saimniekam jāinformē viesi par vietām, kuras nav drošas bērniem. Tas attiecas uz rotaļu laukumiem, lauku saimniecību, telpām, ūdeņiem, pārtiku, un citām jomām. Klienti jāinformē par drošību, atbilstošās vietās izvietojot brīdinājuma zīmes un drošības instrukcijas.

7. Naktsmītnes drošība

7.1. Vispārējās prasības naktsmītnēm

Šajā nodaļā aplūkoti drošības aspekti, kas ietverti lauku tūrisma kvalitātes sistēmā. Valsts, nacionālo lauku tūrisma asociāciju, viesnīcu un kempingu asociāciju sertifikācija ir brīvprātīga, pēc tūrisma uzņēmuma īpašnieka vēlēšanās. Asociācijas „Lauku ceļotājs” kvalitātes prasības lauku tūrisma mītnēm ietver atsevišķu sadaļu „Drošība”. Drošības prasības noteiktas gan klientu, gan saimnieku ērtībai, kā arī, vadoties no veselā saprāta. Kvalitātes sertifikāts derīgs 3 gadus, tas apliecina, ka saimniecība atbilst „Lauku ceļotāja” kvalitātes sistēmā ietvertajām drošības prasībām.

Asociācijas „Lauku ceļotājs” kvalitātes kritēriji lauku tūrisma mītnēm:
http://www.celotajs.lv/cont/prof/quality_lv.html

7.2. Ugunsdrošība

7.2.1. Ēku ugunsdrošība

Asociācijas „Lauku ceļotājs” kvalitātes sistēmā tiek prasīti ugunsdzēsāmie aparāti, dūmu detektori, palīdzības dienestu tālruņa numuri un instrukcijas ārkārtas gadījumiem. Ugunsdrošībai svarīgi ir arī drošības prasībām atbilstoši logi un durvis, kā arī telpu noslēgšanas iespējas.

Profilakses pasākumi:

- ✓ Uztādiet dūmu detektorus.
- ✓ Lietojot sveces, ievērojiet maksimālu piesardzību, brīdiniet viesus par drošības ievērošanu, ja viesi izmanto sveces.
- ✓ Nosakiet pirotehnikas lietošanas noteikumus savā tūristu mītnē un informējiet viesus.
- ✓ Pārvietojamiem piknika griliem izvēlieties visdrošāko vietu. Ja iespējams, izmantojiet nepārvietojamas grilēšanas iekārtas;
- ✓ Nepieļaujiet bojātu elektroierīču lietošanu.
- ✓ Uzturiet ugunsdzēsības līdzekļus labā tehniskā kārtībā. Regulāri tos pārbaudiet un pārliecinieties, ka tie ir atbilstoši ugunsgrēka dzēšanai.
- ✓ Ugunsdzēsāmajiem aparātiem jābūt pieejamiem, un tiem jāatrodas vietās, kur ir vislielākais risks ugunsdrošībai.

7.2.2. Apkures sistēmas un kamīni

Nav atsevišķu prasību lauku tūrisma mītnēm, taču saimnieki pievērš lielu uzmanību kamīniem un pirts/saunas apkures sistēmām. Bieži tūristiem netiek ļauts kurināt pirti, lai to nepārkurinātu. Redzamā vietā var izvietot apkures sistēmu un kamīnu lietošanas instrukcijas.

7.2.3. Mēbeļu un istabas iekārtas priekšmetu ugunsdrošība

Nav atsevišķu prasību. Ieteicams izmantot materiālus, kas nav viegli uzliesmojoši vai ir ugunsizturīgi.

7.2.4. Ugunsdrošība telpās (smēķēšana utt.)

Lauku tūrisma mītnēs smēķēšanai parasti ir atvēlēta noteikta vieta, vai arī smēķēt vispār nav atļauts, un tādā gadījumā mītnē ir brīdinājuma zīmes. Publiskās telpās, tai skaitā, lielākos viesu namos, smēķēt nav atļauts.

7.3. Ūdens apgādes un kanalizācijas sistēmas

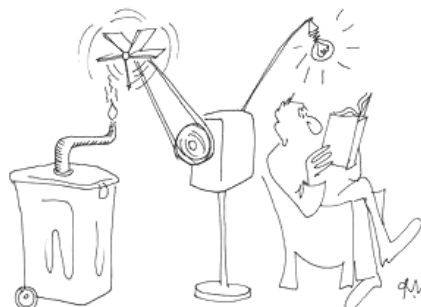
Asociācijas „Lauku ceļotājs” kvalitātes sistēmā ir prasība, ka lauku tūrisma mītnē jābūt minimāli 1 dušai un 1 WC ar adekvātu ūdens padevi uz ne vairāk kā 8 viesiem.

7.4. Elektrība

7.4.1. Elektroinstalāciju drošība

Asociācijas „Lauku ceļotājs” lauku tūrisma kvalitātes sistēmā ir prasība, ka elektroinstalāciju vadiem un rozetēm jābūt drošiem, ar atbilstošu izolāciju. Elektroinstalācijām jāatbilst paredzamajai lietošanas slodzei.

7.4.2. Elektroierīču drošība

Elektroierīču kvalitāte tiek pārbaudīta asociācijas „Lauku ceļotājs” lauku tūrisma kvalitātes sistēmā. Visbiežāk viesiem lietošanā ir sadzīves elektrotehnika – ūdens un gaisa sildītāji, elektriskās plītes, veļas un trauku mazgājamās mašīnas, ledusskapji, kafijas automāti, elektriskās tējkannas, matu žāvētāji un citas ierīces. Visām elektroierīcēm jābūt mūsdienīgām, darba kārtībā. Vēlams, lai tām ir iespējami augstāka energoefektivitātes klase.

Profilakses pasākumi:

- ✓ Pārbaudiet elektrības vadus, kontaktdakšas un rozetes. Nepieļaujiet bojātu ierīču lietošanu, piemēram, tādu, kurām bojāta elektrības vada izolācija.
- ✓ Neatstājiet elektrības vadus mētājamies uz grīdas virsmas.
- ✓ Ja ievērojat ko neparastu, piemēram, jūtat deguma smaku vai nelielu elektriskās strāvas triecienu, nekavējoties atvienojiet elektroierīci no strāvas padeves tīkla.
- ✓ Ja elektroierīce darbojas ar traucējumiem, atvienojiet to no strāvas padeves tīkla, iezīmējiet bojāto ierīci, un ierakstiet sev atgādinājumu, lai problēmu vēlāk novērstu.
- ✓ Nelietojiet tīrīšanai izsmidzināmos vai šķidros līdzekļus, ja elektroierīce ir pieslēgta strāvas padeves tīklam. Sildītājus, TV un lampas tīriet ar mitru drānu. Nav nepieciešams tos atvienot no strāvas padeves tīkla.
- ✓ Neaizskariet elektrības vadu savienojumus ar slapju grīdas mazgājamo.
- ✓ Nepieļaujiet, ka elektrības vadi atrodas karstumā, ūdenī, naftas produktos vai citos apstākļos, kas var bojāt to izolāciju.
- ✓ Izmantojiet atbilstoša standarta kontaktdakšas.
- ✓ Ja uzņemat klientus no ārvalstīm, Jums nepieciešami Anglijas, ASV un Schuko DIN standarta adapteri, lai klienti varētu pieslēgt savas elektroierīces elektriskajiem tīkliem.
- ✓ Neremontējiet elektroierīces, ja jums ir slapjas rokas vai pēdas.
- ✓ Pirms elektroierīču tīrīšanas pārliecinieties, ka tās ir atvienotas no strāvas.
- ✓ Lai atvienotu elektroierīci no strāvas, nevelciet aiz vada, bet satveriet kontaktdakšu.
- ✓ Neatslēdziet elektriskās drošības sistēmas vai saņemējumu.
- ✓ Nepieļaujiet elektriskā tīkla pārslodzi.

7.5. Gāze un ventilācija

Asociācijas „Lauku ceļotājs” kvalitātes sistēmā tiek pārbaudīts, vai ir pietiekama ventilācija, vai nav nepatīkamu smaku, vai ir atverami logi.

Profilakses pasākumi

- ✓ Nodrošiniet regulāru gāzes iekārtu pārbaudi. Pārbaudiet, vai gāzes vadi neatrodas zem spiediena un vai ventilācijas režģi nav aizsegti vai aizsērējuši.
- ✓ Uzglabājiet gāzes balonus labi vēdinātā telpā, neturiet tos karstumā.
- ✓ Gāzes balonu pārvadāšanai izmantojiet atbilstošus ratiņus. Pārvietojot gāzes balonu, grieziet tā apakšu.

- ✓ Ja domājat, ka ir noplūdusi gāze, neieslēdziet apgaismojumu, nededziet šķiltavas vai sērskociņus. Aizveriet gāzes krānus un izvēdiniet telpu.

7.6. Skaņas izolācija

Ir svarīgi pārbaudīt skaņas izolāciju viesu istabās. Tas attiecas gan uz skaņas izolāciju starp telpām, gan no āra. Skaņas izolācijai jāpievērš lielāka uzmanība, ja naktsmītne atrodas netālu no noslogotiem ceļiem, dzelzceļa, lauksaimniecības zemēm, utt. Klienti par šādu atrašanās vietu jāinformē mārketinga materiālos.

7.7. Klientu drošība lauku tūrisma mītnē

Klientu drošībai lauku tūrisma naktsmītnēs ir vairāki aspekti:

7.7.1. Uzkopšana

Telpām jābūt tīrām un kārtīgām. Tas attiecas uz visām virsmām, ieskaitot mēbeles, santehniku, trauku un drēbju skapjus, utt. Nepietiekama tīrība ir viens no biežākajiem klientu neapmierinātības iemesliem. Ātruma dēļ ieteicams ieviest noteiktu telpu uzkopšanas kārtību, līdzīgi, kā strādā profesionālas istabenes viesnīcās. Ieteicams izmantot videi nekaitīgus, ekoloģiskus tīrīšanas līdzekļus. Tos var atpazīt pēc attiecīga marķējuma.

Profilakses pasākumi

- ✓ Pievērsiet uzmanību drošības uzlīmēm un vienmēr ievērojiet ķīmisku vielu glabāšanas un pārvietošanas instrukcijas, bīstamības un riska profilaksi, lietojiet personiskos darba aizsardzības līdzekļus.
- ✓ Ķīmiskas vielas uzglabājiet labi vēdinātā un drošā vietā.
- ✓ Pēc iespējas mazāk izmantojiet toksiskas ķīmiskas vielas.
- ✓ Ķīmisko vielu traukus glabājiet cieši noslēgtus, vietās, kur tie nav pakļauti karstuma vai tiešu saules staru iedarbībai.
- ✓ Nepārlejiet ķīmiskas vielas citos traukos.
- ✓ Nejauciet ķīmiskas vielas.
- ✓ Pēc ķīmisku vielu lietošanas mazgājiet rokas.
- ✓ Ja uz Jūsu ķermeņa nonākusi ķīmiska viela, attiecīgo ķermeņa daļu iegremdējiet aukstā ūdenī, bet nekādā gadījumā neturiet zem tekoša ūdens strūklas.
- ✓ Ja notikusi saindēšanās ar ķīmisku vielu, dzeriet iespējami daudz ūdens.
- ✓ Turiet viegli pieejamā vietā tuvākās medicīnas iestādes tālruni.

7.7.2. Alergēni

Lai gan ne likumdošanas noteikumi, ne lauku tūrisma kvalitātes sistēmas nekontrolē šo jomu, lauku tūrisma uzņēmējiem jāapzinās vairāki faktori, kas var izraisīt alerģijas un jāveic profilakses pasākumi. “Zaļā Sertifikāta” pretendentu naktsmītņu pārbaudes ietvaros tiek skatīts, vai telpu un iekārtojuma materiāli un citi apstākļi neveicina alerģijas (piem., ēdiens, mājdzīvnieki, putekļi, ziedputekšņi, pelējums), un vai tiek veikti profilaktiski pasākumi.

Profilaktiski pasākumi:

- ✓ Iespēju robežās viesiem paredzēto telpu būvniecībā izmantot materiālus, kas ir pārbaudīti un atzīti par drošiem;
- ✓ Regulāri vēdiniet telpas un ievērojiet, lai tās būtu pēc iespējas sausākas;
- ✓ Atsakieties guļamistabā no „putekļu uztvērējiem”, piemēram, lieliem aizkariem, vaļējiem grāmatplauktiem un paklājiem ar garām bārkstīm;
- ✓ Mīksto mēbeļu vietā izvēlieties ādas mēbeles (ar gludu ādu);
- ✓ Dūnu sega, gultas sega un gultas veļa jāmazgā regulāri vismaz 60°C, bet labāk 95°C karstā ūdenī;
- ✓ Ieteicams nelietot spilvenus ar dabisku pildījumu.

7.7.3. Mājdzīvnieki

Vispārēja informācija

“Lauku ceļotājs” izveidojis īpašu piktogrammu, kura norāda, vai saimnieki uzņem viesus ar mājdzīvniekiem. Pastāv tāda problēma, ka viesi ne vienmēr iepriekš informē saimniekus par to, ka līdzī būs mājdzīvnieks. Mājdzīvnieki nav vēlami viesu telpās galvenokārt alerģenā faktora vai iespējamās agresīvas uzvedības dēļ. Tas pats attiecas uz viesu mājdzīvniekiem. Šī iemesla dēļ daži saimnieki neuzņem viesus ar mājdzīvniekiem. Tas skaidri jānorāda naktsmītnes informācijā pirms rezervācijas.

7.7.4. Pirmā palīdzība

Ieteicams, lai katrā naktsmītnē ir pieejama pirmās palīdzības aptieciņa. Palīdzības dienestu tālruniem jābūt mājās redzamā vietā, lai uztraukumā nevajadzētu meklēt un zaudēt laiku. Turpat varētu būt arī jūsu ģimenes ārsta telefona numurs, lai ar savu ārstu vienotos par tālāko rīcību pēc neatliekamās palīdzības saņemšanas.

Rīcība ārkārtas situācijā:

- ✓ Bīstamības novēršana - noslēgt gāzi, nodzēst liesmu, atslēgt elektrību, uzstādīt brīdinājuma zīmes;
- ✓ Dzīvības glābšanas pasākumi - asiņošanas apturēšana, elpināšana, masāža;
- ✓ Palīdzības izsaukšana;
- ✓ Pirmās palīdzības sniegšana.

Profilakses pasākumi:

- ✓ Jāseko, lai pirmās palīdzības aptieciņas saturs tiktu gan savlaicīgi atjaunots un papildināts, lai tajā neatrodas medikamenti, kuriem beidzies derīguma termiņš.
- ✓ Mājas aptieciņa jānovieto bērniem nepieejamā vietā, bet jāinformē viesi par tās atrašanās vietu.
- ✓ Mājas aptieciņu komplektē individuāli, tomēr tajā jābūt:
 - Kādam brūču dezinficējošam līdzeklim (briljantzaļā spirta šķīdums oriģināls, ūdeņraža pārskābe, joda spirta šķīdums);
 - Termometram, lai varētu izmērīt ķermeņa temperatūru;
 - Medikamentiem pret paaugstinātu ķermeņa temperatūru;
 - Sāpes remdējošiem medikamentiem, piemēram, ibuprofēnam;
 - Medikamentiem kuņģa - zarnu trakta slimību gadījumos;
 - Medikamentiem alerģisku reakciju gadījumos (kukaiņu kodums);
 - Medikamentiem ar nomierinošu efektu. Baldriāna tabletes vai tinktūra var palīdzēt negaidītās stresa situācijās.

7.7.5. Slidenas grīdas

Vispārēja informācija:

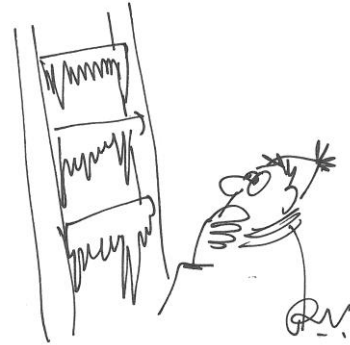
Grīdas seguma materiāli jāizvēlas rūpīgi. Ja grīda var būt slidena, jāizvieto brīdinājuma zīmes ne tikai telpās, bet arī uz āra terasēm un celiņiem pagalmā (koka seguma celiņi un flīzes mēdz būt slideni slapjā laikā).

Profilakses pasākumi:

- ✓ Pievērsiet īpašu uzmanību nelīdzenām un bojātām grīdām.
- ✓ Grīdas virsmas pārklājiet ar neslīdošu pārklāju vai nomainiet tās pret neslīdošu grīdu.
- ✓ Paklājus piestipriniet pie grīdas un pārlicinieties, vai malas un stūri nav uzlocījušies, lai novērstu klupšanu.
- ✓ Ja uz grīdas kas izlijis, piem., eļļa, ūdens, vai tml., nekavējoties uzslaukiet. Slapjo laukumu skaidri iezīmējiet. Lai izvairītos no paslīdēšanas virtuvē, ir ieteicams trauku mazgāšanas vietā uzstādīt nožogojumu.
- ✓ Neatstājiet instrumentus un darbarīkus uz grīdas.
- ✓ Neatstājiet uz grīdas vadus, auklas, šļūtenes, u. tml.
- ✓ Aizvāciet no grīdas jebkāda veida šķēršļus.
- ✓ Uzstādiet gaismekļus, kas nodrošina pietiekamu apgaismojumu.

7.7.6. Kāpnēs

Kāpnēm jāatbilst būvnormatīviem attiecībā uz stāvumu, pakāpienu platumu un augstumu. Kāpnēm jābūt ar margām. Kāpņu tehnisko stāvokli pārbauda lauku tūrisma kvalitātes sistēmu inspekcijas.

7.7.7. Ieejas apgaismojums

Apgaismojums pie ieejas ir prasība lauku tūrisma kvalitātes sistēmās. Tas nepieciešams, lai ieeju varētu viegli atrast tumsā un izvairītos no nelaimes gadījumiem klūpot vai krītot.

7.7.8. Zemas durvis

Durvju augstums ir noteikts būvnormatīvos, taču zemas durvis sagādā problēmas vēsturiskās ēkās. Pastāv izņēmumi arhitektūras pieminekļiem. Jāuzstāda brīdinājuma zīmes.

Profilakses pasākumi

- ✓ Gaiteniem jābūt vismaz 1m platiem un 2,5m augstiem.

8. Drošība atpūtas telpās

Iekštelpu aktivitātes parasti notiek viesu nama telpās (galvenajā ēkā vai atsevišķās ēkās), īpašnieks ir atbildīgs par drošību.

8.1. Saunas un peldbaseini

Redzamā vietā jābūt saunas/pirts un baseina lietošanas noteikumiem, kuros noteikts, ka pirti nav atļauts lietot personām ar veselības problēmām, personām alkohola vai citu apreibinošu vielu ietekmē.

ļespējamie riska faktori:

- ✓ Pirts karsētavā:
 - nepareizu pamatmateriālu un apdares materiālu pielietošana sienām, griestiem, lāvām (skujkoki);
 - nepareiza lāvas konstrukcija (izmēri, aizbūvēta lāvas apakšējā telpa, nav atstātas spraugas starp lāvas dēļiem);
 - nekvalitatīvi veikts izbūves darbs;
 - nav norobežota apkures krāsnīņa;
 - nenorobežots vai nepareizi izvēlēts gaismas ķermenis;
 - durvis nepareizi veramas, ar metāla rokturiem;
 - problēmas ar ventilāciju, gaisa apmaiņu telpā;
 - citas metāla detaļas karsētavā.
- ✓ Citās pirts telpās:
 - nepareizi pielietoti materiāli un tehnoloģijas (slidena grīda, toksiski materiāli);
 - telpā ir problēmas ar ventilāciju, gaisa apmaiņu;
 - telpā ir nepietiekošs apgaismojums;
 - uz grīdas uzkrājas ūdens (nepietiekošas caurplūdes traps vai nepietiekošs grīdas slīpums – noteces kritums).
- ✓ Citi aspekti:
 - neatbilstoši līdzekļi un metodes pāršanās procesā;
 - neatbilstošas karsētavas temperatūras izvēle;
- ✓ Baseinā:
 - baseins nav aprīkots ar drošām kāpnēm vai citādā veida ierīcēm izkļūšanai no tā;
 - baseins nav aprīkots ar nepieciešamajām ūdens apmaiņas, filtrācijas, recirkulācijas un attīrīšanas ierīcēm, kā rezultātā pH līmenis pārsniedz maksimāli pieļaujamo.
 - traumas slidenas grīdas vai nepietiekama apgaismojuma dēļ;
 - nepietiekama ventilācija;
 - nepārdomāti izvēlēti un izbūvēti baseini vai ieejas laipas (platformas) ūdenskrātuvēs;
 - nepietiekams ūdens baseina vai krātuves dziļums lēkšanai tajā;
 - nepietiekams apgaismojums;
 - slideni vai nekvalitatīvi seguma materiāli baseina malām, celiņiem, laipām;
 - nekvalitatīvi paveikti būvdarbi;
 - trūkst atbalsta margas celiņiem, platformām, laipām;

- stāva, bīstama ieeja ūdenskrātuvē;
- laikus neremontētas (nomainītas) bojātas konstrukcijas (laipas, platformas, margas, kāpnes, utt.);
- hlora līmenis ūdenī pārsniedz maksimāli pieļaujamo normu;
- netiek ievēroti ūdens apmaiņas noteikumi (regularitāte), kas rada pastiprinātus ūdens piesārņojuma draudus;
- apmainītā ūdens daudzums % neatbilst peldbaseina ūdens tilpumam;
- netiek ievērotas ražotāja instrukcijas ūdens attīrīšanas sistēmas izmantošanai, ūdens nomaīnai, kā arī atbilstošu vielu lietošanai ūdens sagatavošanā;
- pirms ūdens iepildīšanas tukšu peldbaseinu neiztīra, nedezinficē un neizskalo ar ūdeni.

8.2. Spa

SPA pakalpojumu sniedzējam nepieciešams atbilstošs sertifikāts, medicīniskos SPA pakalpojumus pārbauda sanitārā inspekcija. Tā sauktais lauku SPA, kas balstās uz tradicionālām skaistumkopšanas metodēm (zāļu tējas, medus maskas, tradicionālās pirts procedūras) tiek pozicionēts kā lauku tūrisma uzņēmuma specializācija, un tam nav nepieciešama atsevišķa reģistrācija vai sertifikāts.

8.3. Fitnesa zāle

Kvalitātes sistēmu inspekcijas pārbauda, vai aprīkojums ir darba kārtībā un labā tehniskā stāvoklī.

8.4. Citas klientiem izmantojamas zonas

Visas teritorijas, kas ir minētas naktsmītnes mārketinga materiālos, ir regulāri jāpārbauda. Tām jābūt funkcionālā kārtībā, estētiskām. Īpaša uzmanība drošības aspektā jāpievērš bērnu rotaļu laukumiem, šūpolēm.

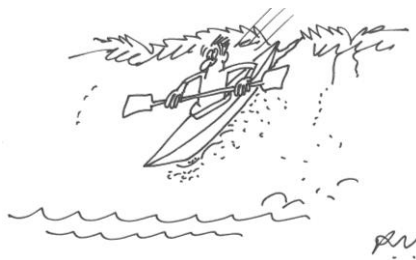
9. Drošība aktīvajā atpūtā

Prasības attiecas tikai uz tiem pakalpojumiem, kurus piedāvā/nodrošina tūrisma uzņēmuma saimnieki sev piederošajās telpās vai teritorijā. Ja notiek āra sporta aktivitātes un tiek izmantots attiecīgs aprīkojums, starp klientu un mītnes īpašnieku pirms tam tiek noslēgts līgums vai klients paraksta drošības instrukciju.

Dažas aktivitātes atļauts veikt tikai kvalificēta un sertificēta instruktora klātbūtnē. Ja pakalpojumus sniedz trešā puse, piemēram, kaimiņu uzņēmums, un tie tiek iekļauti kompleksā piedāvājumā, tad spēkā ir Komplekso Ceļojumu Direktīva un tās noteikumi, Tūrisma likums: <http://likumi.lv/doc.php?id=152070> un MK noteikumi Nr.67: „Noteikumi par kompleksa tūrisma pakalpojuma sagatavošanas un īstenošanas kārtību, klientam sniedzamo informāciju un kompleksā tūrisma pakalpojuma sniedzēja un klienta tiesībām un pienākumiem”: <http://likumi.lv/doc.php?id=152070>.

9.1. Ūdens sports: laivas, ūdens velosipēdi, ūdens motocikli

Peldlīdzekļa īpašniekam (nomniekam) klients ir jāiepazīstina ar svarīgākajiem drošības jautājumiem. Šajā sakarā ieteicams izstrādāt peldlīdzekļa izmantošanas drošības noteikumu lapu, ar kuru klients, apliecinot ar savu parakstu, iepazīstas pirms došanās uz ūdens. Sniedzot ūdenstūrisma brauciena pakalpojumus, to sniedzējam ar klientu ieteicams slēgt rakstisku līgumu, ko klients paraksta pirms pasākuma norises, tādējādi apliecinot, ka iepazīsies ar drošības instrukciju. Asociācija „Lauku ceļotājs” izstrādājusi padomus ceļotājiem ar laivu, ietverot arī drošības aspektus http://www.celotajs.lv/cont/wrth/greenadvice/greenadvice_boats_lv.html.

Profilakses pasākumi:

Drošības noteikumos var ietvert šādus punktus, atkarībā no apstākļiem:

- ✓ Atrodies uz ūdens, klientam ir jābūt uzvilktai glābšanas vestei un pašam jānodrošina tās pareiza lietošana;
- ✓ Atrodies laivā klients nedrīkst lietot alkoholiskos dzērienus u.c. psihotropās vielas;
- ✓ Nedrīkst peldēties nepazīstamās un nelabiekārtotās vietās;
- ✓ Klients saimniekam paziņo savu plānoto atgriešanās laiku;
- ✓ Klients iepazīstina saimnieku ar plānoto maršrutu;
- ✓ Klients un saimnieks apmainās ar mobilā tālruņa numuriem;
- ✓ Klients ir informēts par glābšanas dienestu tālruņa numuriem.
- ✓ Jābūt glābšanas riņķim vai citiem peldošiem priekšmetiem (vai arī negrimstošam peldlīdzeklim), kas var noturēt cilvēka augšdaļu virs ūdens, atbilstoši braucēju skaitam, ja tiem nav katram sava glābšanas veste;
- ✓ Ja tiek veikti garāki braucieni, koka, metāla, stiklaplasta laivās ir jābūt rezerves airim (g.k. lielajos ezeros, ūdenskrātuvēs), lai, ja kāds no airiem ir bojāts vai neizmantojams, nepieciešamības gadījumā varētu ātri nokļūt uz sauszemes;
- ✓ Mantām ir jābūt cieši iepakotām hermētiskos un ūdensnecaurīdīgos maisos, lai izmirkšanas gadījumā (īpaši pavasaros, kad zema gaisa un ūdens temperatūra) ātri

varētu nomainīt apģērbu, kas pretējā gadījumā var novest pie organisma atdzišanas un smagām sekām;

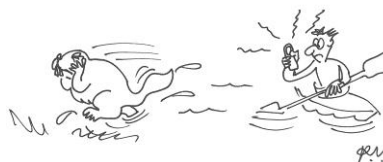
- ✓ Hermētiskā iepakojumā jāiepako sērkokociņi vai šķiltavas, lai nepieciešamības gadījumā varētu ātri sakurt uguni;
- ✓ Vismaz vienam - diviem mobilajiem telefoniem ir jābūt iepakoti hermētiski, lai nepieciešamības gadījumā varētu sazināties ar operatīvajiem dienestiem u.c.

9.2. Zirgu izjādes

Pastāv praktiķu izstrādāti un pieredzē balstīti drošības noteikumi, kas jāievēro visās ar zirgiem saistītās aktivitātēs. Piemērs: <http://www.zirgi.lv/lat/essential.html>.

9.3. Dabas takas

Nepastāv kopīgi noteikumi, taču regulāri jāpārbauda takas tehniskais stāvoklis (takas segums, tilti, pakāpieni, utt.), informācija (ceļa norādes, nepieciešamās brīdinājuma zīmes, informācija par objektiem dabas takā, ieteikumi apmeklētājiem, utt.).

„Lauku ceļotājs” izstrādājis ieteikumus taku iekārtošanai, uzturēšanai, vides aizsardzībai un apmeklētāju drošībai un „Zaļos padomus” tūristiem, kuri ceļo kājām:

http://www.celotajs.lv/cont/wrth/greenadvice/greenadvice_hiking_lv.html

Ieteikumi dabas taku iekārtošanai:

- ✓ Takas malās nedrīkst būt asi priekšmeti;
- ✓ Cilvēka galvas augstumā nav vēlami zari;
- ✓ Nogāzēs nepieciešamas kāpnēs ar margām;
- ✓ Pāri mitrām vietām, grāvjiem, ūdenstecēm nepieciešamas laipas vai tiltiņi;
- ✓ Takas/maršruta sākumā jābūt informācijai par:
 - Takas gala punktu;
 - Takas garumu;
 - Takas veikšanai nepieciešamo laiku;
 - Reljefa, u.c. īpatnībām;
 - Grūtībām, ar kādām nāksies sastapties pārvietojoties pa taku;
 - Informācijai par takas izmantošanas iespējām cilvēkiem ar īpašām vajadzībām;
 - Takas apsaimniekotāja kontaktālrūņa numuru.
- ✓ Takas malām ieleju vai gravu nogāzēs jābūt nostiprinātām ar pinumiem, lai neveicinātu eroziju, krastu noslīdeņus un nobrukumus.
- ✓ Takās un tūrisma maršrutos bīstamās vietās (kraujas, krastu nogāzes, stāvkrasti, iežu atsegumi) jābūt:
 - Nožogojumam (sēta, norobežojums);
 - Zīme “Šķērsot aizliegts”;
 - Informācijai par drošības aspektiem vai brīdinājumam;
 - Ja taka šķērso šādu vietu – kāpnēm ar margām.

Profilakses pasākumi:

Ja piedāvājat tūristiem aktivitātes dabā, ieteicams viņus informēt par drošības profilaksi:

- ✓ Savvaļas dzīvnieki ar neparastu uzvedību – g.k. plēsēji – lapsas, jenotsuņi, āpši un jebkura cita dzīvnieku suga. Iespējama saslimšana ar trakumsērgu. Sekojošās rīcības:
 - nekādā ziņā netuvoties un nenonākt kontaktā ar minēto dzīvnieku;
 - par faktu nekavējoties ziņot vietējai pašvaldībai;
 - līdzīgi rīkoties, ja savādi izturas kāds no mājdzīvniekiem (suns, kaķis u.c.).
- ✓ Ērces. Svarīga ir to izraisītās slimības – ērcu encefalīta profilakse, profilaktiskas vakcīnas. Ja tuvākajā apkārtnē ir konstatēti ērcu piesūkšanās gadījumi vai redzētas ērces, klientam ir jāsniedz informācija, kā izvairīties no ērcēm:
 - Ērces dzīvo g.k. zālē, uz lakstaugiem, kritušām lapām un krūmājos, tādēļ no šādu vietu apmeklējuma vajadzētu izvairīties;
 - Apģērbam ir jābūt cieši pieguļošam, lai ērce nevarētu pakļūt zem tā, vēlams, gaišam, lai ērci vieglāk pamanīt;
 - Ja līdzī bijis mājdzīvnieks (suns), jāpārbauda un jāizsukā tā spalva;
 - Ja ērce ir piesūkusies, tā pēc iespējas ātrāk ir jānoņem;
 - Pirms ērce izņemta, to nedrīkst saspīest, jo ērces zarnu saturs var iekļūt brūcē (pieaug iespēja inficēties ar Laima slimību).
- ✓ Čūskas. Latvijā ir tikai viena indīga čūska suga - odze. Ja iekodusi odze, nekavējoties jāmeklē ārsta palīdzība. Klientam jāsniedz informācija, ja tuvumā dzīvo vai redzētas odzes un jāinformē, lai uzmanās no aizaugušām un sausām vietām, kā arī nestaiģā ar kailām kājām.
- ✓ Indīgi augi. Latvijā ir sastopamas aptuveni 100 indīgo augu sugas, turklāt tās ir ne tikai savvaļā, bet arī apstādījumos un dārzos audzētās dekoratīvo augu sugas.

Lai izvairītos no saindēšanās ar indīgiem augiem, nedrīkst ēst un košļāt nepazīstamu augu saknes, lapas un ogas. Īpaši tas attiecas uz ogām, piemēram, četrlapu čūskogas ogas u.c.

Latvijā kā nozīmīgākie indīgie augi jāmin:

- ✓ Indīgais velnartuks;
- ✓ Plankumainais suņstobrs;
- ✓ Suņpētersīlis;
- ✓ Mugurenes;
- ✓ Parastā zalktene;
- ✓ Saules dievkrēsliņš;
- ✓ Zilā karpīte;
- ✓ Vārpainā krauklene;
- ✓ Četrlapu čūskoga;
- ✓ Latvāņi;
- ✓ Melnā drīģene;
- ✓ Parastais (dzeloņainais) velnābols;
- ✓ Bebrukārkliņš;
- ✓ Melnā naktene;
- ✓ Parastā kreimene;
- ✓ Rudens vēlziede;
- ✓ Parastā īve;
- ✓ Gundegas;
- ✓ Eiropas segliņš;

- ✓ Purva cūkausis;
- ✓ Lielā strutene;
- ✓ Sarkanā uzpirkstīte.

No indīgajiem augiem īpaši bīstami ir latvāņi. Tie satur vielas, kas nonākot uz ādas saules gaismas ietekmē rada smagus apdegumus, kuri līdzinās 1 – 3 pakāpes apdegumiem apsārtumi, pietūkums, čūlas, nieze), kas var turpināties kā vispārējs nespēks, slikta dūša, galvas sāpes, redzes traucējumi u.c.. Ja notikusi saskarsme ar latvāņi, āda jānomazgā ar ūdeni un ziepēm un jāšargā no saules ietekmes. Jāapmeklē ārsts. Saimniekam ir jāinformē klients, ja apkārtnē konstatēti latvāņi, kā arī jāpaskaidro to iedarbības izraisītās sekas.

Siltās vasarās ezeros un upēs mēdz novērot t.s. aļģu „ziedēšanu”, ko izraisa dažādas mikroskopiskās – g.k. zilaļģes. Peldoties cilvēks nonāk saskarē ar tām un to izdalītajiem toksīniem kā rezultātā var rasties acu kairinājums un ādas alerģiskas reakcijas. Novēroti arī zarnu trakta darbības traucējumi. Mājdzīvnieki, dzerot šādu ūdeni var saindēties un pat aiziet bojā. Lai nenonāktu kontaktā ar , nav ieteicams peldēties un izmantot pārtikā ūdeni no vietām, kur novērojama aļģu ziedēšana.

Dažkārt kā dekoratīvi elementi dārzos un apstādījumos tiek audzēti ļoti indīgi augi, piemēram, etiķkoki, zilās karpītes (viens no indīgākajiem Latvijas augiem!), sarkanā uzpirkstīte (2-3 g auga pulvera deva ir letāla pieaugušam cilvēkam) u.c. Saimniekiem, kas uzņem viesus vajadzētu atteikties no indīgo krāšņumaugu audzēšanas, vai arī brīdināt par šo augu bīstamību klientu.

Indīgas sēnes. No Latvijā sastopamajām ~ 1080 cepurīšu sēņu sugām indīgas ir tikai aptuveni nepilni 3 %. Taču tas nenozīmē, ka pārējās sēņu sugas ir lietojamas pārtikā (mazvērtīgas, neēdamas, sēnes, kuru toksiskums nav pierādīts u.t.t.). Visvienkāršākais princips kā izvairīties no saindēšanās ar sēnēm ir nepazīstamu vai „aizdomīgu” sēņu nelasišana.

Latvijā nozīmīgākās indīgās sēņu sugas ir:

- ✓ Zaļā mušmire;
- ✓ Baltā mušmire;
- ✓ Sarkanā mušmire;
- ✓ Panteru mušmire;
- ✓ Violetbrūnā mušmire;
- ✓ Bālā mušmire;
- ✓ Patujāra šķiedrgalvīte;
- ✓ Hornemana virpainīte;
- ✓ Kailā mietene;
- ✓ Parastā bisīte;
- ✓ Rūgtā sērsēne;
- ✓ Pelēkā tintene;
- ✓ Dzeltensarkanā tīmeklene;
- ✓ Velna beka.

Ja notikusi saindēšanās ar sēnēm, pirmie simptomi var parādīties 1 – 8 stundu laikā vai pat vēlāk. Tie var būt:

- ✓ slikta dūša, vemšana;
- ✓ sāpes vēderā;

- ✓ samaņas traucējumi vai pat bezsamaņa;
- ✓ elpošanas un asinsrites traucējumi;
- ✓ šoka stāvoklis;

Saindēšanās gadījumā nekavējoties jāapmeklē vai jāizsauc ārsts. Ja iespējams, saglabāt sēnes.

Dažādu kukaiņu – bišu, lapseņu un sirseņu kodieni var būt bīstami cilvēka dzīvībai, ja tam novērojama paaugstināta jutība un sekojoša reakcija pret konkrēto indi. Tā var izpausties kā pietūkums sejas un kakla rajonā, elpas trūkums, sirdsdarbības traucējumi un arī apziņas traucējumi. Šajā gadījumā nekavējoties jāapmeklē vai jāizsauc ārsts. Alerģiskas reakcijas var būt arī no dažādiem divspārņiem – odiem, dunduriem, knišķiem u.c. kukaiņiem.

9.4. Velosipēdi

Latvijā drošības prasības nosaka Ceļu satiksmes likums:
<http://likumi.lv/doc.php?id=45467>.

Ar velosipēdu pa ceļiem drīkst pārvietoties personas, kas sasniegušas 12 gadu vecumu (bērni līdz 12 gadiem – tikai pieaugušo pavadībā). Velosipēdu nedrīkst vadīt persona reibuma stāvoklī. Lauku tūrismā pastāv prasība, ja tiek izīrēti velosipēdi, tiem jābūt labā kārtībā, ar nepieciešamo aprīkojumu, jābūt pieejamai apkopei. Saimniekiem ieteicams informēt klientus par drošības jautājumiem. Asociācija „Lauku ceļotājs” izstrādājusi padomus velobraucējiem, kas ietver arī ieteikumus drošībai:
http://www.celotajs.lv/cont/wrth/greenadvice/greenadvice_velo_lv.html.

9.5. Peldēšana

Ja viesu nams piedāvā peldēšanās iespējas ārpus telpām savā privātajā teritorijā un ūdeņos, svarīgākie drošības jautājumi var būt: ūdens tīrība (apliecinājums), peldvieta (piem., upes, dīķa vai ezera gultnes stāvums, ūdens dziļums, straume, plūstošās smilts, utt.), informācija un brīdinājuma zīmes klientiem, glābšanas inventārs, instrukcijas un paraksts par atbildību.

Publiskās peldvietās higiēnas un drošības prasības nosaka:

- ✓ Ūdens apsaimniekošanas likums <http://likumi.lv/doc.php?id=66885>
- ✓ Ministru kabineta noteikumi Nr.38 „Peldvietas izveidošanas un uzturēšanas kārtība”

Profilakses pasākumi:

Klientu drošībai publiskā peldvietā vēlams izveidot šādus infrastruktūras elementus:

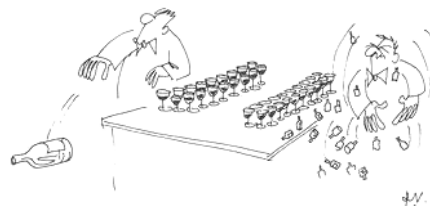
- ✓ Informācija:
 - Norāde uz peldvietu;
 - Peldvietas nosaukums;
 - Atrašanās ĪADT vai NATURA 2000 teritorijā un īsa informācija par teritoriju;

- Informatīvs tālruņa numurs, kur iespējams iegūt informāciju (piemēram, TIC tālruņa numurs);
 - Par peldvietas izmantošanas maksu (ja ir);
 - Operatīvo dienesta tālruņa numuri;
 - Peldvietas iekšējās kārtības noteikumi un informācija par pašu peldvietu.
- ✓ Ja stāva krasta nogāze – kāpnes, laipas, pontoni;
 - ✓ Ar bojām vai citādā veidā iezīmēta peldvietas akvatorija;
 - ✓ Ģērbtuve;
 - ✓ Galdi;
 - ✓ Soli;
 - ✓ Nojume;
 - ✓ Ugunsкура vieta (labiekārtota);
 - ✓ Malka (zem nojumes);
 - ✓ Atkritumu urnas;
 - ✓ Tualete;
 - ✓ Tuvākajā apkārtnē – automašīnu novietne;
 - ✓ Gājēju takas.

Infrastrukturai iespēju robežās ir jābūt pielāgotai cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Peldvietā un tās tuvākā apkārtnē nedrīkst būt faktori, kas apdraud peldētāju drošību.

10. Pārtikas un dzērienu drošība

Pastāv Pārtikas un Veterinārā dienesta noteikumi attiecībā uz ēdiena gatavošanu, uzglabāšanu un pārdošanu. Visiem ēdināšanas pakalpojumu sniedzējiem jābūt reģistrētiem Pārtikas un Veterinārajā dienestā.

10.1. Pārtikas aprīte un ēdiena gatavošanas higiēna

Uz lauku tūrisma uzņēmumiem attiecas PVD apstiprinātās „Lauku ceļotāja” izstrādātās vadlīnijas <http://macies.celotajs.lv/course/view.php?id=24>, kas definē un paskaidro noteikumu prasības. Ja pasniedziet ēdienu (t.sk. degustāciju), jums ir jābūt reģistrētam PVD datu bāzē kā Pārtikas aprītes uzņēmumam.

Profilakses pasākumi

- ✓ Lietojiet tīru un individuālu apģērbu.
- ✓ Mazgājiet rokas ar ziepēm, siltu ūdeni un nagu birsti. Rokas rūpīgi noskalojiet un noslaukiet. Ieteicams apgriezt īsus nagus, lai tie ir tīri, slaucīt rokas papīra dvieļos.
- ✓ Izmantojiet vienreiz lietojamus cimdus un galvassegu, lai ēdienā neieklūst mati.
- ✓ Nesmēķējiet, neēdiet un nekošļājiet gumiju.
- ✓ Vienmēr mazgājiet rokas:
 - Pirms veicamā darba un pēc pārtraukuma
 - Pēc ēdiena apstrādes
 - Pēc klepošanas, šķaudīšanas vai deguna šņaukšanas
- ✓ Vienmēr pārsieniet brūces.
- ✓ Ja esat tādā stāvoklī, kas saistīts ar higiēnas risku, informējiet menedžeri.
- ✓ Nepieļaujiet inficēšanos.
- ✓ Ēdiena gatavošanai un pasniegšanai izmantojiet tīrus instrumentus. Rūpīgi tos mazgājiet mazgājamā līdzekļa šķīdumā un siltā ūdenī, lai pie galda piederumiem nepaliek pieķērušās ēdiena atliekas.
- ✓ Vienmēr ēdienu termiski apstrādājiet temperatūrā virs 70 °C.
- ✓ Izmantojiet dzeramo ūdeni ēdiena gatavošanai, ledus sasaldēšanai, tīrīšanai, utt.
- ✓ Pārliecinieties, ka dzesēšanas temperatūra ir zem 4 °C un saldēšanas temperatūra ir zem -18 °C.
- ✓ Uzglabājiet ēdienu tā, lai uz to neiedarbojas ārējās vides faktori. Nenovietojiet to uz grīdas vai saskarē ar sienu.
- ✓ Atsaldējiet ēdienu dzesēšanas kamerā.
- ✓ Ēdiena atliekām izmantojiet ūdensdrošus konteinerus no viegli tīrāma materiāla un ar automātisku hermētisku aizvēršanas sistēmu.

- ✓ Katru dienu tīriet un dezinficējiet grīdas segumu, instrumentus, atkritumu kastes, darba vietas, utt.
- ✓ Ēdiena pārvadāšanai izmantojiet atbilstošas tvertnes un slēgtu autotransportu.
- ✓ Tāda ēdiena pārvadāšanai, kas uzglabājams zemā temperatūrā, izmantojiet tīrus transporta līdzekļus, kuros ir līdzenas izolētas vai dzesējošas virsmas.

10.2. Pārtikas ražošana un tirdzniecība

Ja lauku tūrisma uzņēmums ražo un pārdod pārtikas produktus, spēkā ir prasības, kas attiecas uz mājražotājiem un savvaļas pārtiku (piem., zāļu tējas, ogas, dabā vāktas sēnes). Mājas apstākļos ražotus alkoholiskos dzērienus drīkst piedāvāt produkcijas degustācijas/ekskursijas ietvaros.

- ✓ **PVD ieteikumi mājražotājiem:**
http://www.pvd.gov.lv/lat/augi_izvlne/iedzvotjiem_un_uzmjiem/informcija_uzmjiem/prtikas_uzraudzba/partikas_produkta_razosana_maj

~ Drošībai nekad nav brīvdienas ~